Ч. 76. Краків, 12. серпня 1940. Рік I.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Народній часопис для Ґенерал-Ґубернаторства

„Krakauer Nachrichten"
Ukrainische Volkszeitung
für das
General-Gouvernement

Adresse der Redaktion:
„Krakauer Nachrichten"
Krakau, Orzeszkowagasse 7. II
Fernsprecher 104-81.

Adresse der Administration:
Krakau, Karmeliterstrass 34 II.
Fernsprecher 230-39

30 сот.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю і закордоном:
місячно 3 зол. 50 сот.
чвертьрічно 10 зол. 50 сот.
піврічно 20 золотих
річно 40 золотих
Курс 1 нім. марки 2 зол.
Адреса Редакції: Краків, Ожешкової 7, тел. 104.81
Адреса: Адміністр. Краків, Кармелітська 34, тел. 230-39
Дирекції: ч. тел. 137-42

ВИХОДИТЬ В ПОНЕДІЛОК, СЕРЕДУ І ПЯТНИЦЮ

72.000 анґлійського тонажу затоплено

в одному дні

Берлін, 9. 8. Начальна команда німецької армії повідомляє, що в ночі з 7. на 8. серпня ц. р. німецькі підводні судна заатакували ворожий морський транспорт, що плив під сильною охороною. Не зважаючи на завзяту оборону контрторпедовців і добре озброєних торговельних кораблів, німецькі підводні судна затопили корабель-цистерну 8.000 тон містоти, другий корабель 5.000 тон містоти та корабель 4.000 тон містоти. Німецькі судна вернулися неушкоджені на свої місця. Німецьке летунство бомбардувало того ж дня ворожий транспорт у Каналі Ля Манш, затоплюючи 12 кораблів 55.000 тон містоти. 7 кораблів ушкоджено. У повітряних боях зістрілено 34 англійських літаків. Німці втратили 3 літаки.

Дальше німецька начальна команда повідомляє, що одне німецьке підводне судно затопило 3 ворожі торговельні кораблі 16.000 тон містоти.

Німецькі літаки заложили міни перед багатьома англійськими пристанями та заатакували ворожі позиції, бомбардуючи крім того фабрики зброї Вікерс Армстронґа, фабрики літаків біля Евіль, Менчестер, Кардіф, Дочестер, Плімавт і промислові заведення.

Ворожі літаки налетіли в ночі 8. ц. м. на північну і західну Німеччину, не спричинюючи шкоди. Зістрілено два ворожі літаки.

Берлін, 9. 8. Начальна команда німецької армії повідомляє, що один воєнний корабель затопив 30.000 ворожого тонажу.

Німецькі літаки бомбардували ворожі летунські майдани у Тінемавті та фабрики літаків Вікерса у Честері.

Анґлійські літаки, що кружляли над Голяндією і західною Німеччиною не спричинили ніякої шкоди.

—o—

Італійці займають анґлійське Сомалі

ВАЖЛИВА ПОЗИЦІЯ АНҐЛІЇ НА ЧЕРВОНОМУ МОРІ ЗАГРОЖЕНА. — ПРИЛУЧЕННЯ АНҐЛІЙСЬКОГО СОМАЛІ ДО ІТАЛІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ. — ШВИДКИЙ ПОХІД НА БЕРБЕРУ.

Рим, 9. 8. Начальна команда італійської армії повідомляє: Італійська кольона, що перед трьома днями перейшла кордон анґлійського Сомалі, дійшла до моря і добула місто Цейля. У Східній Африці ескадри бомбовиків заатакували летунський майдан у Веїр, та знищили три ворожі літаки та уладження майдану.

У східній частині Середземного Моря італійці бомбардували англійський транспорт, що плив під охороною воєнних кораблів. Ушкоджено два кораблі.

Внаслідок кількакратного бомбардування Ґібральтару, повстали там великі шкоди. Фабрики, маґазини бензини зовсім знищені.

З Адену повідомляють, що італійці поступають в анґлійському Сомалі швидко вперед. Небаром ціле Сомалі буде прилучене до італійської імперії. Тепер італійські війська зближаються до Бербери. Серед анґлійців панує з того приводу велика паніка.

—o—

Згоріли всі збірники нафти в Гайфі

Рим, 9. 8. Спеціяльний кореспондент аґенції Стефані повідомляє, що підчас останнього бомбардування Гайфи згоріли всі збірники нафта та бензини. Це діймаюча втрата для анґлійської армії, зокрема для літаків і кораблів, що діють у східній частині Середземного Моря і втратили в Гайфі збірники нафти та бензини. Підчас бомбардування англійська протилетунська оборона не сповнила свого завдання.

Буря в американському сенаті

Вашинґтон, 8. 8. На засіданні американського сенату дійшло до бурхливих інцидентів. Демократичний сенатор Гольт виступив з критикою військового закону, що його випрацювали прихильники анґлійської плютократії. Діло в тому, що автори того закону хочуть обороняти анґлійські інвестиції американськими вояками. Після такої заяви дійшло в сенаті до бурхливих сцен. Публика гостро оплескувала промову сен. Гольта, а його противники намагалися опрокинути видвигнені закиди.

Америка укріплює Аляску

4 МІЛІЯРДИ ДОЛЯРІВ НА БУДОВУ НОВИХ ОБОРОННИХ БАЗ.

Вашинґтон, 9. 8. Міністерство маринарки призначило 4 міліярди долярів на будову оборонних укріплень на Алясці. Американська преса підкреслює, що будова укріплень на Алясці зобумовлена тим, що Совіти побудували укріплення на островах Діомедах у проливі Берінґа.

—o—

Будинок до винайму

Краків, 9. серпня 1940.

Одна з найбільш величавих новітніх будівель в Европі шукає нового наємця. Старий льокатор, хворий віддавна на параліж волі показався у тому люксусовому помешканні близько рік тому, щоб проголосити розстання із ще одним членом родини, тим самим, що його пять літ тому урочисто у себе витав. За той останній несповна рік сталася дивна історія: мешканець тієї чудової будівлі просто не може до неї дістатися. Та й не має чого: 20 літ ледви животів і тепер доживає своїх останніх днів — на вигнанні. Його ґенеральний повновласник саме випровадився, заявивши отверто, що не бачить ніяких виглядів, щоб можна надалі вести дім на таку широку мірку...

Неславний кінець Ліґи Націй є яскравим прикладом, що значить гарний задум — коли його погано перевели в життя та надали йому зовсім іншу практичну вартість, ніж та, яку передбачувала первісна теорія. Ліґа Націй мала забезпечувати світові мир, охоронювати національні меншини, наглядати над способами виконування мандатів над колишніми заморськими посілостями переможених у світовій війні держав, врешті повинна була дбати, щоб її члени-держави знаходили щораз ширшу площину для щораз тіснішої і гармонійнішої співпраці. У життєвій практиці вийла з усього цього — жалюгідна карикатура. Зроджена формально з тексту версайського договору, мала те саме спільне з духом мира, та з пляном союзу вільних народів світа, що й сам версайський договір з 14-ти точками Вільсона, який з американських хмар упав на европейський суходіл. І з союзу вільних народів перетворилася Ліґа Націй у союз переможних держав. Замість творити основи тривкого мира, охоронювати слабші народи перед захланністю сильніших, контролювати грабункову господарку „переможців", які порозділювали поміж себе заморські джерела сирівців, — Ліґа Націй стала тільки і виключно знаряддям системи насильства. Вона стала одним із колісцят, і то одним із колісцят найважніших, у машині, якої завданням було зберігати встановлений у Версалі порядок, опертий не на почутті права і справедливости, тільки мести і насилля.

Пародією стала »рівність« держав, що її назверх репрезентувала постанова статуту, що всі держави заступлені у Лізі одним репрезентантом (голосом): по суті та ліґова „демократія" була оліґархією плютократів, або — ще точніше кажучи — дуумвіратом Франції і Анґлії. — Засада, що постанови загальних зборів Ліґи (ансамблеї) мають переходити одноголосно, доводила лише до того, що в ніодній важливій міжнародній проблемі не можна було перевести ясної і виразної розвязки. Замість розвязувати політичні проблеми, Ліґа Націй розмінювалась на дрібоньку монету імлистих резолюцій, які нічого не казали, нікого не задовольняли та не мали ніякого практичного значіння. Помалу до висоти освяченої засади Ліґи Націй дійшло тамошне »звичаєве право« — вимикати всяке виразне рішення в

будьякій поважній справі, обмежуватись до процедуральної формалістики та всі справді важливі справи — відсувати на щораз дальший час.

Версайський договір залишив Лізі Націй перевести дві справи, що могли або врятувати світовий мир або штовхнути світ до нової катастрофи. Воно залежало саме від постави Ліґи до тих двох справ. Були ними мирна ревізія версайських територіяльних постанов та питання розброєння. Але ревізія версайського договору почалася і таки відразу закінчилася на несміливій спробі льокарненських пактів, а конференція розброєння скінчилася повною невдачею саме через нехіть Франції, Анґлії та їх сателітів признати у практиці всім державам рівність у тій найважнішій для кожного народу справі, якою є збройна сила, що забезпечує край перед зовнішніми атаками. Ліґа тратила на повазі та відштовхувала від себе, переконуючи своїх членів, що вона їм — непотрібна. Пробуючи всяких мирних засобів, щоб перевести ревізію версайського договору та здобути собі рівну позицію серед інших народів світа, у 1926 році вступила Німеччина до Ліґи, але вже у 1933 мусіла з неї виступити, щоб на власну руку відбудувати собі свою повну суверенність. Кілька місяців раніше виступила звідтіль Японія, яка тільки тому не знайшла у Лізі зрозуміння для своїх інтересів на Далекому Сході, що ті інтереси йшли впоперек зазіханням — Анґлії. Те саме було з абісинською виправою Італії: коли Ліґа Націй віддала себе на послуги анґлійській кольоніяльній політиці, у 1937 році виступила й Італія з тієї установи. Злучені Держави ніколи до неї не належали, Совітську Росію прийняли до неї з великою парадою у 1934 році, коли французька закордонна політика вперше свою політику протинімецького окруження гадала скріпити союзом з Совітами. Та сама Франція голосувала у вересні 1939 року за виключення Росії! Аж поки найдовіренніша особа Франції у Лізі, ґенеральний секретар Ліґи Націй француз Авеноль, сам не побачив, що пора закрити крамничку та подався до димісії, не передбачаючи вже вибору ніякого свого наступника. І палата Ліґи Націй, в якій урядувало ок. 400 урядовців, що устійнювали річний буджет Ліґи на ок. 30 міліонів золотих франків, — може служити вже іншим цілям.

Ми, українці, з цього приводу сумуємо найменше. І ми мали безпосередньо з тією установою до діла. Адже »охорона національних меншин« була одним з перших статутових завдань Ліґи! І ми пробували з тієї охорони користати. Засипували Ліґу жалобами, які не були пустою демонстрацією, бо спіралися завсіди на безлічі безпірних фактів про переслідування, які кричали за пімстою до неба. Більшість тих українських жалоб взагалі навіть не ввійшла на чергу дня Ліґових нарад, інші — як справа »пацифікації« з 1930 р. — загрузнула спочатку у морі процедуральних параґрафів, комісій і підкомісій, потім виринула у соломоновому присуді, з якого Польща кепкувала собі. Але коли й сам факт, що національні меншини із Польщі вносять на женевське форум жалоби, став для Польщі неприємний, вона просто »виповіла« 13 вересня 1934 року меншинний договір, не знайшовши у Лізі ніякого спротиву проти такого циничного перекреслювання власних зобовязань, від яких у 1919 р. залежало признання польської держави!

Першим ґенеральним секретарем Ліґи Націй був анґлієць Дрюммонд, який саме недавно, як льорд Пертс, закінчив свою політичну карієру, димісіонувавши зі становища дорадника в міністерстві преси у кабінеті Черчіля. Другим і останнім був згаданий уже француз Авеноль. Франція і Анґлія є перед історією єдиними винуватцями, що преґарна ідея союзу вільних народів показалась у практиці союзом держав, що спряглись для поневолювання народів. Франція за свій гріх вже відпокутовує, — Анґлію чекає покута.

Канцлер Гітлер у д-ра Круппа

ВИСОКЕ ВІДЗНАЧЕННЯ ДЛЯ КЕРМАНИЧА НАЙБІЛЬШОЇ НІМЕЦЬКОЇ ФАБРИКИ ЗБРОЇ.

Ессен, 9. 8. Канц. Гітлер відвідав у середу в Ессені д-ра Круппа ф. Болен у. Гальбах, щоб скласти йому побажання з нагоди його 70-ліття уродин. При цій нагоді вручив канц. Гітлер Круппові, керманичеві найбільшої німецької фабрики зброї, золоту почесну відзнаку партії за його заслуги для німецького народу й Німеччини.

Мін. Функ склав Круппові побажання від німецького уряду і дав йому гербовий диск з написом: „німецькому, господарському керманичеві".

Італійська офензива на Сомалі

ТРЕТІЙ НАЛЕТ НА ГАЙФУ.

Штокгольм, 9. 8. У Льондоні проголошено урядовий комунікат про те, що італійські війська ввійшли до анґлійського Сомалі. Італійці наступають трьома батавами, одна в напрямі Одвайлі, друга в напрямі на Гарґайзу, а третя на Гараґару.

Італійська начальна команда додає до того: Італійське летунство втрете бомбардувало осередки нафти в Гайфі, спричинюючи велику пожежу запальних матеріялів.

У північній Африці бомбардовано військові маґазини на південь від Солюму й залізничі шляхи Александрія — Марса. У Тобруці зістрілено чотиромоторовий анґлійський літак, захоплюючи в полон старшин і вояків з залоги літака.

У східній Африці бомбардували італійські літаки летунські майдани й морські пристані. Зістрілено один ворожий літак. Італійські війська переступили в кількох місцях кордон анґлійського Сомалі

—о—

Анґлія підюджує Румунію

Летючки проти відступлення Добруджі та Семигороду.

Букарешт, 9. 8. Анґлія дальше намагається рятувати свою позицію на Балкані. В останньому часі розкинено в Румунії летючки спрямовані проти відступлення Добруджі Болгарії і Семигороду Мадярщині. Здогадуються і підозрівають, що вони анґлійського походження.

Помітне і наставлення румунської преси, що ненадійно стала виступати проти відступлення Семигороду Мадярщині. Зокрема півурядовий орган »Романія« виразно це підкреслює. В Будапешті вже почались вступні переговори в цій справі між повновласником румунського уряду та прем. Телекієм і д-ром Чакі. Треба надіятися, що ці переговори проводічуться довше, бо в Румунії ходять слухи про нову зміну уряду.

Арґентина не зацікавлена у війні

Заява арґентинського делеґата американській пресі.

Ню-Йорк, 8. 8. Представник арґентинської делеґації на конференції у Гавані, д-р Мельо, заявив представникам американської преси, що Арґентина думає тільки про свої власні справи і зовсім не зацікавлена теперішною европейською війною. Тому теж не думає ставати по якому небудь боці в европейській війні.

Свого часу ухвалено в Монтевідео резолюції, що американські держави не повинні вести інтервенційної політики. Тоді Злучені Держави теж голосували за тією резолюцією. Вкінці д-р Мельо заперечив з притиском вістку, буцім то в Арґентині істнує пята німецька батава.

—о—

Найближчі міжнародні ярмарки

В найближчому часі відбудеться ряд ярмарків, які мають якнайкращу опінію в торговельному світі. Ярмарки ці є докладним показником цін та показником осягнених дотепер успіхів. Тому не від речі буде, коли на цім місці звернемо увагу всім тим українцям, що мають змогу відвідати такі ярмарки, на конечність зроблення того. Відвідання такого ярмарку є прекрасним засобом до фахового дошколу.

Від 11—14 серпня є ярмарок у Кеніґсберґу. Від 25—29 серпня в Ляйпціґу. Від 1—8 вересня у Відні. Від 1—8 вересня в Братиславі (Пресбурґ).

На всі ці ярмарки є влекшено дістати граничні перепустки, а крім цього залізниці дають високі знижки, так, що кошти поїздки є незвичайно низькі і тому багато може поїхати. Ближчі інформації можна одержати в Кракові в Промислово-Торговельній Палаті (Індустрі- унд Гандельскаммер) при вул. Довгій 1.

—о—

Стан церков і церковного добра на Холмщині

в давнину і тепер

Від введення у IX. віці по Р. Хр. християнства на землях нинішньої Холмщини та Підляшшя, християнство це було східнього, грецько-візантійського обряду. В ті часи східній обряд був, як підтверджують навіть польські історики, пануючим на чисто польських етнографічних землях, себто на захід від ріки Висли. В 904 р. після розгрому Моравії, до якої належала тоді Холмщина, багато словянського духовенства, в тому числі 4 єпископи (Іван, Антін, Аникій та Ілля) втікли на Холмщину й знайшли гостинність в істнуючому вже тоді манастирі східного обряду коло міста Червеня.

Коли ж св. Володимир прибув у кінці X. віку з Києва до Холму, із вдоволенням ствердив, що населення тієї найдальше висуненої на захід землі вірить і молиться так, як і його брати знад Дніпра.

З того часу, не дивлючись на всякі політичні зміни, автохтонне населення цих північно-західніх наших земель міцно держалось своєї прадідної віри й рішуче відкидало всі спроби поляків перевести його на західній, римо-католицький обряд.

Що дійсно так воно було, свідчать про це історичні документи з назвами **266 місцевостей на терені Холмщини, в яких були в XVI. віці наші церкви** (спис цих місцевостей, згідно з даними книжки п. Н. Котлинського п. н. »Спис церков і манастирів б. люблинської й сідлецької губерній, що істнували до унії« подамо в прилозі). Ясна річ, що тих церков було тоді далеко більше, але документальні відомости про них до нас не дійшли. Таке велике число церков на малій розміром території з дуже рідким на ті часи населенням свідчить про надзвичайну релігійність холмщан, **які майже в кожному селі мали свою святиню.** Поляки, під владою яких від XIV. віку була Холмщина, за всяку ціну хотіли її спольщити, але найголовнішою перешкодою у тому була привязаність холмщан до своєї Церкви. Коли всі зусилля поляків не вдалися задумали ввести унію яка полягала на тому, що православні залишали в Богослуженнях церковно-словянську мову, задержували всі свої обряди й звичаї, а признавали головою Церкви римського Папу, замість константинопольського Патріярха.

В 1596 році, завдяки згоді кількох православних єпископів проголошено унію на соборі в Бересті і всі церкви (понад 250) та манастирі (12) з величезним добром перейшли в руки уніятського духовенства.

Та полякам не йшло про унію, а про засоби польонізації. Покінчивши з православіям, поляки-латинники взялися і до уніятів та стали їх оподячувати. Свідомий український елемент з великою тривогою дивився на „реформи" й польонізацію та з нетерпеливістю очікував сприятливого моменту, щоби припинити цей наступ.

Такий момент наспів у початку XIX. віку, коли Польща втратила самостійність і люблинська область перейшла до Росії.

До російського уряду і вищої православної влади почали напливати подання окремих осіб, парохій, а потому й деканатів про очищення східнього обряду та повернення знову на православія, про котре память ще заховалась зокрема в південній Холмщині, де офіційно унію впроваджено щойно на початку XVIII. віку.

В 1875 р. царський уряд оголосив зеднання уніятів з православними. В той час було на Холмщині й Підляшші 249.149 уніятів і мали вони 365 церков, себто на одну церкву припадало в середньому 680 вірних (дивись „Холмський Греко-Уніятський місяцеслов на 1875 рік«).

Всі ці церкви разом з нерухомим майном перейшли автоматично до Православної Церкви. Не викликало це ніякого протесту з боку Риму, а то тому, що в конкордаті поміж папою Пієм IX. та царем Миколаєм I. з дня 3. VIII. 1847 року не було ані одного слова про майно, що відійшло до православних після зеднання уніятів Волині й Полісся з Православною Церквою в 1839 році, бо це питання уважалось остаточно вирішеним на користь православних і те, що в 1596 році від них забрано, в 1875 році повернулось назад.

Та царський уряд дуже невміло перепроваджував те зеднання відштовхуючи від православя багато уніятів українців, що будучи офіційно православними, ходили за відсутністю уніятських церков до римо-католицького костела і таким чином ставали поляками.

Тому, що підчас унії внутрішній і зовнішній вигляд церков сильно змінено, а крім того багато з них від старости майже валились, — приступлено було до масового відновлення старих і будови нових храмів; особливо цей будівельний рух оживився від 1905 року, коли то деякі православні купці жертвували сотки тисяч рублів на будову нових мурованих церков на Холмщині.

Підчас світової війни багацько холмщан подалося на схід, а як повернулися назад, то опинились під владою Польщі, котра потрактувала їх за якихось злочинців і ворогів: все православне й українське нищилось й переслідувалось, землю віддавали полякам - кольоністам, школи й уряди в руках поляків.

Та найбільше потерпіла від поляків Церква: з 383 церков залишили ледви 51; з решти — 332-х церков 149 висвятили на польські костели, а 183 знищили. Вся церковна земля в кількости понад 16.555 гектарів перейшла законом з дня 16. XII. 1918 р. у власність польської держави й була передана в посідання польських ксьондзів, кольоністів і військових осадників; те ж саме сталось і з церковними будинками.

Нищили і висвячували на костели не тільки церкви, збудовані підчас унії, але й такі, що істнували до унії (12), а також побудовані вже після зеднання з православям (65). Цінні іконостаси, образи, утвар із висвячених церков та матеріял з розвалених були знищені або продані за безцін.

В момент вибуху німецько-польської війни, у вересні 1939 року на території люблинської округи було, за офіційним польським перецисом, 235 тисяч православних.

Після німецько-польської війни українці Холмщини почали старання перед німецькою владою про встановлення справедливости і повернення їм безправно забраних церков та майна. Досі повернено 40 церков. Решта висвячених на костели церков в числі 109 ще й досі не передано.

Затягається справа із церковними землями та будинками. На Холмщині й Підляшші перед світовою війною було 16.555 га церковної землі і цю землю уряд Польщі віддав осадникам, ксьондзам, вчителям, т. зв. »гмінам«, а теж саме сталось і з церковними будинками.

Підсумки наші такі:

1. Поляки, як нація, ніколи не були автохтонами на Холмщині й Підляшші, а тому не мали й не мають історичних прав на споконвічну українську землю та майно тієї країни.

2. До року 1596 в теперішньому люблинському дістрікті все українське населення ісповідувало тільки православну віру, маючи понад 250 церков, 12 манастирів і велику кількість церковної землі.

3. В 1596 році поляки впровадили тут унію та церкви і майно передали уніятам.

4. В 1875 році відбулось т. зв. зеднання, причому всі церкви, церковні землі і нерухомости повернулися назад.

5. Конкордат поміж папою Пієм IX. і царем Миколаєм I. з дня 3. VIII. 1847 р. признавав за православними право на б. уніятські церкви й церковне майно.

6. Православні володіли церквами і церковним майном понад 700 літ, а уніяти 275. В деяких місцевостях, як напр. в південній Холмщині, котра належала до Перемиської Єпархії, де офіційно унію прийнято в 1700 році, вона істнувала лише 150 літ.

7. Українські церкви й їх майно на Холмщині й Підляшші ніколи не належали до римо-католиків, а тому вони не мали й не мають права зголошувати до них претенсій. Мали би подекуди таке право тільки греко-католики.

8. Від часу повстання незалежної Польщі до її упадку пересвячено на польські римо-католицькі костели 149 православних церков, а 183 знищено. У це число входить 12 церков, збудованих православними ще перед офіційним впровадженням унії (перед 1596 р.) і 65, що повстали вже після зеднання уніятів з православними (по 1875 р.). За ті церкви ніякого відшкодовання православні не одержали.

9. Польський уряд забрав собі 16.555 га церковної землі (крім сервитутів), численні православні братські й парохіяльні доми та забудування; все це передав він польському духовенству, польським кольоністам, осадникам, учителям, війтам і т. п. Православні і тут відшкодування не одержали.

10. Висвячуючи на римо-католицькі костели 149 православних церков, поляки римо-католики не віддали православним непотрібного їм внутрішнього уряджения тих церков (іконостасів, св. образів, священих сосудів і т. д.), а у варварський спосіб знищили їх чи продали, хоча це дуже коштовне уряджения безспірно належало до православних.

11. Не віддали вони і матеріялу зі збурених 183 церков (у тому числі з 65-ти безспірно православних, що ніколи й уніятськими не були), а продали цей матеріял за безцін полякам чи навіть жидам (с. Сагринь, Грубеш. пов.).

12. Вже за німецьких часів ревиндиковано 40 православних церков, а залишилось ще в руках поляків 109.

Тут ще такі завваги щодо аргументів поляків проти віддачі нам наших церков і майна.

На перший аргумент, що, мовляв, істнуючі православні церкви вповні задовольняють церковно-релігійні потреби православних та що коли б були ревиндиковані всі висвячені на костели храми, то стояли би пусткою.

Коли б цей аргумент в дійсності відповідав правді, то це не доводило б, що їх не треба віддати правним власникам. Їх ділом було б вирішити, що зробити з тими церквами: чи собі залишити, чи розібрати або відступити католикам. Але справа стоїть інакше. На Холмщині й Підляшші навіть по польській офіційній статистиці є 235 тисяч православних. Коли б ревиндиковано 149 церков, то на кожну церкву припадало б в середньому 1.170 вірних.

Як ми вже говорили, в 1875 році на Холмщині й Підляшші було 249 тисяч уніятів і мали вони тоді 365 церков, себто на одну церкву припадало 680 вірних. Поляки тоді вважали це за нормальне явище і ніде не знаходимо нарікань на те, що уніятських церков було забагато. Східній грецький обряд і старовинні традиції вимагають від православних та греко-католиків (уніятів), щоби в кожному селі була своя, хоча би й маленька, церква. Що дійсно так є, вказує нам: статистика: в Латвії на одну православну церкву припадає 75 вірних, в Греції — 857, в Антіохійському Патріярхаті — 860, Олександрійському — 1.150, в Литві — 1.286, в Румунії — 1.325. В сусідніх з Холмщиною повітах Галичини, заселених греко-католиками, на одну уніятську парохію припадає в середньому 1.800 вірних (ярославський повіт — 1.700, любачівський — 1.780 і равський — 2.000), а на церкву — значно менше.

Як бачимо, аргумент поляків не видержує критики. Треба додати, що всі ті церкви не були б парохіяльними, а багато з них було б т. зв. дочерними, а парохії начислювали би далеко більше вірних.

Другий польський аргумент, що римо-католики після ревіндикації 149 церков мали би за мало костелів — виглядає вже зовсім смішно, бо виходить, що саме українці мали би чомусь старатися про заспокоєння релігійних потреб поляків і... мусять віддавати їм свої церкви! Якщо полякам десь дуже потрібний костел, то нехай собі вибудують.

так як це робили й роблять українці, не дивлячись на те, що поляки забрали або поруйнували їхні церкви. Візьмім такий приклад. В селі Горишів Польський, замістького повіту, православні збудували собі в 1907 році муровану церкву. У тому ж селі був польський костел. За часів Польщі поляки свій костел продали своїм одновірцям з другого села, а собі забрали церкву і не віддають її і досі, аргументуючи тим, що вона їм потрібна!

Та скінчилися часи несправедливости. Коли над нещасливою Холмщиною заблиснула воля, треба надіятися, що й настане правда. Заподіяні кривди таки будуть надолужені й вирівнані.

В. Косоноцький.

Все зміняється на світі

Нові зміни на Балкані кажуть нам згадати про Буковину та Басарабію. Буковина займає простором 10.550 км² з понад 810.000 населення. Українців там майже 65% решта німці, румуни, жиди та інші. Без сумніву першими господарями тієї землі були українці. Це стверджують попри проф. Грушевського також чужі історики, прим., німецькі й польські. Вже в XII. ст. Буковина належала до спадщини галицько-волинських володарів. Вона все тяготіла й взорувалася на Галичині.

Волохи, теперішні румуни, прийшли сюди щойно в XIV. ст., якщо не пізніше. Та доля Буковини, як зрештою й цілої України, була дуже химерна. Скільки то армій цей клаптик не бачив, різних володарів, а й до нинішнього дня можемо говорити про Буковину як про український терен. Буковина зуміла перетривати вже неодну зміну. Була колись навіть під Туреччиною. Хоч румуни як кольонізували її впродовж шістьох століть, хоч від 1918 р. кольонізацію систематично підсилювали на зразок Польщі, то все ж таки вона не затратила свого обличчя.

Дещо свобіднішим духом дихнула Буковина після прилучення її до Австрії (1775 р.). У 1861 р. силою конституції Буковина стає автономною країною з власною Краевою Радою, а Чернівці, столиця, стають осередком відродження буковинського українства. Густа мережа товариств, установ, організацій та шкіл покриває цей зелений край.

Та приходить памятний 1918 рік. І Буковина розгорнула свої крила, проголосивши себе 3. XI. 1918 р. складовою частиною Української Соборної Держави. Та це тривало всього декілька днів, бо 11. XI. 1918 р., коли українська армія кривавилась під Львовом і на цілому польському фронті, коли відбивалась від Заходу і Сходу — румуни не соромились зрадливо вдарити на її зади від полудня, а ситі переможці: Англія й Франція, що спомагали Польщу, договорами у Сен-Жермен та в Севр дали свій моральний дозвіл для цього політичного грабунку на українському народі.

В Басарабії, живині між Дністром і Прутом, на 45.000 км² просторі з 2,650.000 населення, українців біля 50%. І тут українці все були автохтонами, а всі решта пізнішими зайдами. І Басарабія переходила різні зміни у своїй історії. Від українських володарів, почерез молдавські, турецькі, російські та врешті румунські. У цараті (до 1918 р.) Басарабія творила окрему губернію.

Як жилося українцям під румунами — то всім відомо. Це той третій »кумпан« б. Польщі. Переслідування, тюрми, кольонізація, румунізація не переводились за тих двацять літ.

Румунія стративши Басарабію й Буковину, водночас багато втратила зі свого промислу. Вистарчить згадати тільки про цукровий промисел. На 14 цукроварень, що їх мала Румунія, 4 було на Буковині й 1 в Басарабії. Значить втратила третину.

Я. Домазар.

—o—

АНҐЛІЯ ПРИЗНАЄ СВОЮ ПОРАЗКУ.

У Льондоні проголошено урядовий комунікат про те, що налет італійців на Гайфу був великий та успішний. Зокрема не скривається правди, що збомбардовано в Гайфі рафінерії нафти, збірники погінних матеріялів, тощо. Крім того є багато вбитих. Італійці не зазнали ніякої втрати.

—o—

Словацька республика забезпечена

ЗНАМЕННА ПРОМОВА ПРЕЗ. ТІСО.

Братислава, 9. 8. Німецько-словацька маніфестація на кордоні в Яблінці була дуже величава. — Туди прибули німецькі достойники й през. Тісо, Шаньо Мах та державний секретар, Кармазин. Президент Тісо виголосив знаменну промову про німецько-словацькі взаємини, підкреслюючи, що сердечна приязнь між обома державами ще більше затіснена. Адольф Гітлер, говорив през. Тісо, забезпечив у Зальцбурзі ненарушність Словаччини. Німецьке військо обоaverage оборонятиме словацьку републику. Також мін. Рібентроп запевнив у Зальцбурзі, що Велика Німеччина та її сила ґарантує самостійність Словаччини перед нападом з якого будь боку. Вкінці през. Тісо відмітив, що народня ґвардія Глинки бореться за національне і соціяльне добро словацького народу.

—o—

Гостре напруження в Єгипті

Рим, 9. 8. Аґенція Стефані подає з Атен, що в Єгипті гостре напруження. Єгипет хоче бути незалежним від Анґлії. І строга військова цензура не помагає, бо населення Єгипту добре поінформоване про осяги італійців на фронті. В останньому часі відбуваються у Єгипті масові збори, на яких видвигається домагання повної незалежности Єгипту.

Напруження між Єгиптом і Анґлією зросло ще й тому, що Анґлія домагається озброєння египетських відділів для війни з італійцями. Єгиптяни відповідають на цю спробу: Ні! Анґлійці замкнули египетсько-палестинський кордон, щоб не допустити до тіснішого звязку між арабським світом.

—o—

Г. ХОРОЛЬСЬКИЙ.

По дорозі йдучи...

(Докінчення)*)

4. НЕ ПЛАЧ, НАСТУНЕ..

У моїй хаті були Зелені Свята. Не було ні липи, ні зеленої трави, не було взагалі нічого того, що колись було. Був тільки один спомин...

В такий час прийшли до мене дві заплакані дівчини в лемківських одягах. Одна називалася Настуня, друга Анна. Соромливо стали в порозі і не знають звідки починати. Я заговорив до них — тоді перша розповіла: ми перебуваємо на роботі в сусідньому селі, маємо греко-католицькі метрики, а нас позаписували польками і дали нам такі документи і значки, як мають поляки...

При цьому обидві боязко вийняли з кишені свої документи. Подивився я на все та й питаю:

— Хто ж Вас так записав?

— Солтис у селі, як записував на роботу... Ми не є ніякі польки. Мій тато є дяком у церкві...

Думаю хвилину, а тоді потішаю:

— На це є рада. Напишемо додому, щоби Вам прислали такі посвідки, що Ви не польки.

Чорноокі Настуня й Анна повеселішали.

— І від нас заберуть ці значки?

— Заберуть!

Обидві як на світ народилися.

Додому йшли веселі, врадувані, з надією на кращу долю.

Не плач, Настуне і ти, Анно! Я знаю, що Вам сталася велика кривда, але вона мусить швидко скінчитися. Ви не одинокі такі! В інших селах є ще такі самі лемки: Параньки, Івани і багато-багато інших. Всі вони мають в кишені греко-католицькі метрики, всі зодягаються в українську ношу, всі розмовляють нашою рідною мовою — а їх також записали вороги поляками. Цьому вже мусить прийти раз край, як прийшов уже край довголітньому пануванню Польщі на Вашій Лемківщині!

5. РЕВНИЙ РИМО-КАТОЛИЦЬКИЙ »ПФАРЕР«.

Ще я не забув яксілд про сльози покривджених Настуні й Анни, як одного дня відвідав нас римо-католицький »пфарер« (священик) з сусіднього містечка. Добряча ця людина! І добре, що він дбає про свої духовні обовязки. Але добре у своїй парохії. У нас ні, отче »пфарер«. За польські римо-католицькі молитовники ми Вам щиро дякуємо, але просимо більше нам їх не давати. На римо-католицьке не навернете нас за такий короткий час, бо поляки не змогли навернути за двацять років свого панування. Ми народ впертий і своєї віри не думаємо міняти. Польська мова нам така осоружна (та певно й Вам, отче »пфарер«!), бо цією мовою двацять літ плюгавлено добре імя нашого народу...

Шануємо Вас, отче »пфарере«, за Вашу відданість вірі, за Ваше совісне сповнювання духовних обовязків. Шануйте Ви також й нас.

6. »ЧЕСЬЦЬ, КОЛЕҐО«.

Того дня горіла праця на сіножатах: кінчали косовицю. Я йшов з граблями на плечі до праці, поруч мене моя господиня з донькою. Над стежкою постать невідомого мені осібняка випростувалася і вдивлялася в нас... Господиня звернула увагу:

— Поль...

Не встиг я відповісти щось, як до мене озвався той осібняк:

— Чесьць, колеґо!

— Вибачайте — я Вам ніякий »колеґа«.

— Чему?

— А тому, що я Вас не знаю — це раз, а по друге — Ви поляк, а я українець...

— То вшистко едно!...

— Ні, не так. Колись може було й так — тепер ні. Поляк українцеві ніколи не був »колеґою«, і тепер тимбільше не буде.

Моя господиня зупинилася і прислухалася розмові. Не розуміла нічого з того, все ж звернула мені увагу:

— Поляк не є приятелем для українців, а також для нас...

— О, так! — відповідаю. — Моя приязнь, чи прихильність до поляків скінчилася ще тоді, коли я вперше попав до польської вязниці і коли з моєї голови полетіли жмути волосся, а з рота струмочками кров... Це було десять літ тому...

Запамятай собі »колеґо«, про це і скажи іншим таким, як ти, що таксамо, як і я стратили приязнь до поляків великі тисячі моїх братів, які томилися по польських казаматах довгі літа. Запамятай і не важся більше називати нас »колеґами«!

Шнельдорф, липень 1940.

*) Гл. „Кр. Вісті" ч. 75.

Нова Европа

(Від нашого кореспондента).

Берлін, в серпні 1940.

Три проблеми займають тими днями увагу політичної Німеччини: Анґлія, Балкани та нова Европа. Всі вони звязані між собою найтривалішими нитками нерозлучної залежности. Концентрується на тих проблемах увага цілого, здинамізованого політичного світа. Метою найбільшою і найпекучішою Німеччини — знищення ненависної Анґлії. Офензиву на неї можна буде розпочати, маючи належний лад і забезпеку за плечима. В тому й сенс теперішніх гуртових розмов у Зальцбурзі (»Деберлінізація« німецької політики належить вже до доброго тону націонал-соціялістичної дипльоматії), де викреслено і вирішено новий порядок на Балкані.

Анґлія не послухала, тяжкої щоправда, як для держави, що перша виповіла війну і має в її виграний найбільший імперіяльно-матеріяльний інтерес, пропозиції Гітлера про замирення. Устами льорда Галіфакса та кількох інших домініяльних і кольоніяльних премієрів та міністрів заповіла дальшу боротьбу. У вересні минулого року зачинала Анґлія війну з Гітлером і його партією, сьогодні зненавиділа вже цілий німецький народ. Анґлія вірить тепер виключно в три великі сили: Бога, Злучені Держави Північної Америки і власну, озброєну по зуби армію, доповнену норвеґами, утікачами з інших країн та американськими добровольчими техніками. Сама ця анґлійська самопевність і месіяністична віра в чудо та побіду, за якою скриваються всесвітні імперіяльні інтереси, дає німецькій пресі нагоду до дуже зоркої аналізи дійсної вартости англ. запевнень і практичних дефензивних можливостей. Війна з Анґлією йде цілий час в посиленому темпі. Щоденно відбуваються великі повітряні летунські бої. — Одначе покищо поки не зачалися дії у великому, вирішальному стилі, є нагода творити пропаґандивну підбудову для тим більшого завзяття і віри в слушність плянів, від яких залежатиме завтрішній вигляд »нової Европи«.

На всіх німецьких видніших місцях появилися цими днями нові написи і переконливі плякати та афіші проти Анґлії. Німецький громадянин читає їх з найбільшим обуренням на Черчіля: чейже Фірер дав змогу тим британським спричинникам лиха миритися! Віра в перемогу німецької зброї — загальна. А фільм і публіцистика дають багато матеріялу для всіх, що мали би якісь зрозумілі, людські сумніви, чи застереження.

Таким типовим прикладом компромітування Анґлії та її інституцій серед німецького загалу є цікава стаття д-ра Евгена Меґлера, одного з дуже добре поінформованих німецьких журналістів. Появилася вона в берлінській пресі і — як одна з багатьох — дає німецькій прилюдній думці загальну основу протианґлійської воєнної постави. На думку автора — анґлійці тому звертаються до неба, що не мають уже чого на землі анектувати. Анектують лише тепер свободу, несмертельність духа й усі інші добра людства. Виходить, що лише в анґлійських руках свобода і доля народів. Анґлія хоче воювати за ідею християнства... Що ж кажуть на це все німці?

Меґлер пише таке: »Галіфакс почуває себе, як висланник, що несе мир для цілого світа. Послання, яке анґлійський прем'єр і його міністр закордонних справ наказали доручити 3. вересня м. р. у Берліні спричинило не мир, лише війну. Цей самий Галіфакс, що гряде тепер з евангелією, в останній хвилині відкинув можливість мира та проголосив війну, яка спала мов нещастя на народи«. Проти його ідентифікування анґлійського імперіялізму з християнством мають німецькі публіцисти дві цікаві заяви: ватиканську кореспонденцію швайцарського часопису »Корере ді Тічіно« і голос офіційного органу синоду болгарської церкви »Церковен Вестніка«. Католицький орґан написав: »Державні лади, що тепер щезають, а тим самим доказують про остаточне виконання своєї історичної ролі, будуть розглядані Церквою завсіди, як припадкові і переходові явища. Можна сказати, що політичну історію Церкви минулого століття виповнює ніщо інше, як власне боротьба з доктринами французької революції...« Православний вісник просто благословив діяльність Фірера: »Колишнього учасника великої всесвітньої війни і полоненого з твердині в Ляндсберґу поставив Господь Бог на провідника німецького народу зі завданням усунути тиранію зі світа, а народам подарувати волю... Він є той, що вбе забріхану демократію, демаґоґію і темноту духа...« По таких невтральних заявах легко вже німецькій публіцистиці висміяти урочисту повагу анґлійців. Німецький народ має якнайгіршу уяву про перестарілу, зажидівлену, святотатську Анґлію і виконає свій військовий обовязок з далеко більшою посвятою та моральним переконанням, ніж у Польщі, Норвеґії чи Франції.

Анґлійський народ це відчуває. Відчуває, що метода воювати »щостими кольонами«, »відділами, які ділають мовчки«, замикання уст пресі, врешті перемінування ґенералів не ведуть до мети, хоча би тому, що надто сильно своїм стилем нагадують останні жести Франції зперед Компієн. Завзятущість Черчіля не завсіди осягає добрі наслідки. В цілій Анґлії відбуваються протестаційні віча в обороні... громадянських свобід. На одному з таких зборів заявив редактор ґазети »Івнінґ Стандард«, що анґлійський народ більше боїться аґентів Андерсона (міністра внутрішніх справ), як німецької атаки. Ніхто у цілій Анґлії не сумнівається також про дійсний стратеґічний талан усуненого ґенераліссімa Айронсайда, який хіба більший від Черчілевого. Айронсайд доказав цього, що минулого року, будучи у Варшаві на візитації польської армії, про яку висловлювався дуже сумнівно. Події, що пізніше розвинулися, виявили слушність його поглядів. І загальна опінія Анґлії чекає повороту Айронсайда. Найцікавіші погляди виповідає майже вся анґлійська преса: вона хоче офензиви. Одначе вистарчить її уважно почитати, а вмить можна побачити, що добра офензивна думка залишиться лише мрією. Забагато клопотів у себе в нутрі і за океанами має Анґлія, щоб могла попередити німців і вислати новий експедиційний корпус до Европи, до здовж берегів спрямовані дула німецьких гармат.

*

Скінчилася довга серія політичних відвідин в Зальцбурзі. Про розмови, переведені Гітлером і Рібентропом з болгарськими, румунськими, словацькими, а раніше мадярськими державними мужами появилися лише короткі, хоча різні щодо стилізації комунікати офіційного пресового бюра. Що означають ці розмови? Безпечерний кінець анґлійських і французьких

ОМЕЛЯН КОСТИШИН. 1)

Береза

(Спомин)

Коли у ночі з 31. серпня на 1. вересня радіо з Бресляв подало ще раз усі точки з меморандуму до польського уряду, можна було догадатися, що це останнє слово німецького уряду, та що дійсно вже пахне порохом. То ж ми не дуже здивувалися, коли у ранці 1. вересня 1939 р. почули з польського радія таємні знаки „Гальо, гальо, уваґа — уваґа, кома 31. надходзі." Ці летунські знаки були познакою, що війна вже у повному ході. Війна! Слово, що проймає дрожю кожного. Та нам ніби камінь спав із грудей. Нарешті!... І ми не зворушувались закликами по радіо, щоб задержати рівновагу духа, ладу, спокою, а навіть словом президента Мосціцького. Зате, як почули ми того дня про виконання розпорядження міністерства з якоїсь там дати і числа, догадалися в чому річ. Це вже вичувалось, що пічнеться нагінка на українців, що приходить нам оця сподівана чорна година. Миттю скочив я до своєї кімнати, щоб дещо упорядкувати. Та якось і сам не знав, що і як порядкувати. Думав про втечу. На саму згадку про це денервувався. Курив одну папіроску за папіроскою, місця не міг собі найти, вкінці вийшов на прохід, та випішов переночувати ще на свому давному місці і аж ранком вийти кудись, стратитись із очей.

В ночі не міг заснути. Перекидався з боку на бік. Щось не добре прочував. А все ці думки про втечу не давали спокою. Не було ради — засвітив лямпу і став переглядати часопис. Вспів я перечитати декілька новинок та якусь статтю на тему останніх подій, але мало що з них довідався, бо міжнародні події перевалювалися боруна-ми. Нараз чую стукіт до дверей. Спокійно дивлюся на годинник: кілька хвилин по дванадцятій. Лежу й не рухаюся. Та стукіт повторяється. Їжиться волосся. І хтоб це міг бути в такій пізній порі? Злодій! — мигнуло в думці.

Аж нараз: „Отверай, ти с . . .!" Злодій... А тут у касі установи, якої я був директором, кілька тисяч. Лежу й не рухаюся, бо про втечу не може бути тепер гадки. Вискакувати через вікно нема як. Пічнуть стріляти — і пропав ні за цапову душу.

Лежу отак на постелі немов скаменілий. Вкінці гримання перестало. Я дещо успокоївся. Піднявся з постелі, скрутую поволі лямпу так, щоби їм на дворі здавалось, не мовто би вона сама гасне. Вкінці клямпнуло, світло ще кілька разів і лямпа загасла. Положився, накрився з головою, лежу й роздумую: хто б це міг бути? Вийти на двір не важився. Ану ж провокація? Невідомі гості могли стояти під дверима, ждучи на мій вихід.

Отак роздумував я і знову думки зганяли сон з очей. Минали хвилини у безсонні. Та знову під вікнами почув я кроки... Нараз...

— Пане директоре!

— Не відзиваюсь.

— Пане директоре, пане дир...

Знаний мені голос... Піднімаюсь, й відчиняю вікно. Кинув оком по подвірю та побачив мужчину високого росту в звичайному сільському одязі! Був це громадський десятник, зглядно помічник. Він звичайно розносив по селі почту, притому любив підлизуватися всякій владі і був занадто обовязковий. В деяких випадках заступав він навіть начальника громади, тому додавав собі залюбки поваги. Та біда, що не знав польської мови, а силкувався нею говорити. Коли якось раз заходили до села циґани, то він по »урядовому« почав до них: „Не ідзь тенди, йно тамтенди, бо тенди нима кенди; тенди є дріт, ідзь собі боком«. Я пригадав собі ці слова і він видався мені ще смішніший. Тепер, коли кликав мене, то мені стало відрадніше.

— Що сталося? — питаю.

— Ходіть! Вас поліція кличе до солтиса!

— Тепер опівночі? І чого від мене хоче? Скажіть, що мене нема дома...

— Еееє!... Краще ідіть, я радивби. Може і нічого не буде, спишуть який протокол та й на тім скінчиться.

— Знаю я чим вони пахнуть ті прото-

впливів на Балканах. Замітне, що румунська делеґація поїхала з Зальцбурґа просто до Риму. Так, бо крім Німеччини Італія, як вірний, зацікавлений союзник матиме тепер рішальний голос на півострові. Політика Італії та Німеччини хоче витворити на Балканах нову дійсність, вирівнання інтересів, а передовсім має на меті застереження свого уділу у господарському експорті тих держав, яких головним консументом вони є і будуть. Рішення в Зальцбурзі запали. Може найнеприємніше буде привикати до тих постанов Букарештові, з огляду на передбачені територіяльні зміни. Румунія хоче мира на західньому кордоні і готова відступити частину Семигороду. Довело би це до справжнього мирного порозуміння між обидвома державами.

В Софії та цілій Болгарії — радість. Але іншого виходу немає і Букарешт може лише здвигати плечима на спізнені жалі і сарказми Льондону. Льондон втратив уже всю **нафту на території Румунії**, а вірні йому люди, вмішані в таємні афери, про які говорить німецька шеста »Біла Книга« мусять покидати Букарешт з поліційними поспішними білетами. Нову констеляцію Балканів вирішено вже раніше. Чейже міністр Чяно так довго перебував у Берліні. Офіційним коментатором нових великих перемін над Дунаєм став — як завсіди у важливих випадках підписаний трьома зірками політичний публіцист журналу »Берлін-Рим-Токіо«, офіціозу міністерства закордонних справ у Берліні. Його арґументи передрукувала вже сьогодні ціла італійська і німецька преса. Головна їхня основа така:

Протягом багатьох десятиріч було поняття »Балканського котла« назвою і долею політики Південного Сходу. Поняття це було пострахом на боязливих, надією інтриґантів і основним елементом анґлійської континентальної політики. Балкани були найкращим тереном потенціяльних европейських плутанин та майже ідеальним горіючим пунктом штучно скомплікованих інтересів великодержав. Анґлія вела тут політику підкладання сухого динаміту. Перемога Німеччини над Францією перемінила цю політику в ілюзію. Британські ґарантії лопли. А тепер настає — не без проявів кризи і реконвалесційної горячки на місце політики британського терору і політики запалених льонтів повний відповідальности **провід держав оси.** Характеризує його однозгідне сильне становище і провід в метою створити великий простір мира та походу до культурного і соціяльного европейського розвитку. Німеччина та Італія переводять новий порядок не самі, лише з участю розуму зацікавлених партнерів.

Справа Греції та Югославії залишається покищо отвертою. Туреччина мусить глибоко призадуматися. Права Анґлії на Балканах захиталися. Одні на цьому виграли, інші програли. Німеччина й Італія матимуть за плечима мирні, експортуючі, безпечні, приязні держави.

Про »нову Европу« можна все сьогодні писати у різних варіянтах, під різними кутами погляду, на головні і фраґментарні теми. Найважніша — коли ми вже при цій темі — безсумнівно справа, якій присвятив багато уваги міністр державної господарки Німеччини Вальтер Функ на недавній пресовій конференції. Ця конференція викликала величезне зацікавлення в цілому світі. І не дивно! На світі стільки кружляло леґенд про »слабі сторони« німецького господарювання, а водночас практика й війна показали нерозгадану міць Німеччини. Світова преса віддавна вже займається поважними статтями і фантазійними комбінаціями про нову відбудову й розбудову світового господарства по закінченні війни. Міністр Функ любить пресу і поміг їй дещо зрозуміти з того всього, над чим думає він і його штаб, що на доручення маршала Ґерінґа, підготовляє пляни нової економічної структури повоєнної Европи. Міністр Функ не розвязав мішка з сензаціями. Навпаки — як заявив — будова нового господарства основуватиметься у майбутньому на старих, провірених німцями методах. Німеччина зірвала і не думає вертатися до золотої валюти. Континентальні держави можуть це лише привитати, бо ж вони багато золота не мають. Клірінґова система найкраща для всіх країн, що можуть свобідно торгувати і розвивати свої господарські сили. Мине епоха взаїмної міждержавної конкуренції. Німеччина подбає за те, що між великими і малими країнами пануватиме спокійна гармонійна господарська співпраця. Німеччина навязала добрі торговельні зносини з Південною Америкою, Азією та Росією. **Максимальність господарської певности і максимальність спожиття для піднесення загального добробуту,** такими словами закінчив міністр свої економічні виводи. Викликали вони живий відгомін в цілому світі. І не дивно. Світ уже тужить за миром і можливостями відбудови. — Поки війна не скінчиться, не може бути мови про реалізацію тих цікавих плянів на велику міру.

КТВ.

—о—

З голосів преси

Про теперішню тишу

У *„Кракавер Цайтунг"* з 7. ц. м. була дуже цікава передова стаття, протелефонована з берлінського відділу того щоденника, на найактуальнішу тепер тему, що займає людей в усьому світі: що значить теперішня тиша на воєнному фронті, як довго вона триватиме та чим закінчиться. Надзвичайно розумно й льоґічно автор перестерігає перед висновками, немов би війна вже „закінчилася" та немов би брак великої і вирішної атаки на Анґлію був однозначний з признанням анґлійської сили, недоступности та через те й безпеки.

„Дуже корисно нині пригадати, що війна, яка вступила у свій 12-ий місяць, була досі війною несподіванок, — несподіванок військових, політичних та господарських. Дивлючись назад можна ствердити, що у цій війні йшло досі завжди інакше, ніж люди у світі сподівалися. Багато людей чимало з цього факту навчилося та — пригадуючи собі минуле — кермуються великою обережністю у своїх проґнозах на майбутнє. Однак інші й донині не витягнули достаточних висновків із досвідів дотеперішнього ходу війни. Як Франція нічого не навчилася була з польського та норвежського воєнного походу, таксамо здається сьогодні Анґлія не хоче бачити ніяких наук для себе у тому, що діялось на терені Франції, дарма, що ті науки властиво самі накидаються совісному обсерваторові. Це тим дивніше, що всі події, які траплялись у ході дотеперішньої війни, хоч які ріжні, проте виказували завсіди у рішальних моментах ті самі спільні риси: відвагу німецьких постанов, знаменито виготовлений плян, який обхоплював однаково цілість що й усі подробиці, та подиву гідну певність і орґанізацію в переведені операцій.

Не можна приймати, що метода, яка подекуди є чимось цілком новим в історії воєн, не буде застосована також у вирішній стадії боротьби проти Анґлії. Адольф Гітлер сказав раз — це було у тихому часі перед початком боїв на заході — що Німеччина у тому часі напевне не спала. Можна спокійно повторити ці слова й тепер, у цій хвилині, яка попереджує атаку на Анґлію. Ця атака у своїй найвищій і вирішній стадії безумовно ще не прийшла, хоч щоденні звіти німецького військового командування кажуть досить виразно, що щораз більше росте інтенсивна підготова до неї. Одно певне: німецький провід не обноситься зі своїми плянами по прилюдному базарі, як це неоднократно робили були державні діячі аліянтів зі шкодою для своїх задуманих воєнних операцій. Німецька мовчанка є мовчанкою найвищої активности, з якої у слушному часі напевне вийде слушне діло. Німецьке найвище командування вже доказало в усіх важніших етапах війни, що у відповідну годину воно вміє діяти відповідними методами та на відповідному місці, так, що головокружний успіх запевнений згори на підставі людських обрахунків можливо якнайбільше."

Тут автор вказує на цілком помилкові висновки в Анґлії, де теперішню тишу пояснюють собі тим, що Анґлія і надалі є така безпечна та для ніякого ворога недоступна, як була нею раніш. Анґлійська пропаґанда, яка ще недавно лякала своїх громадян німецькою інвазією та тим робом хотіла спонукати їх, щоб краще слухали всіх розпорядків уряду, тепер успокоює та зацитькує наляканих громадян. Все ж, нервовість в анґлійському громадянстві помітно зростає, при чому на дні тієї нервовости лежить брак довіря до свого проводу.

»Зате з надзвичайним спокоєм та певністю глядить німецький нарід у найближчу будуччину. Це не значить, щоб питання дальшої війни проти Анґлії не викликувало також у Німеччині палких розмов. Воно зовсім зрозуміле, але час вичікування і відгадування того, що має прийти, минає у безумовному довірі до політичного й військового проводу Райху...«

Як на один із доказів тієї певности, що панує у вирішних німецьких колах, автор вказує на німецьку політичну активність, яка у часі військової підготови на протианґлійському відтинку — вирішує поважні проблеми на південному сході, ліквідуючи політично Анґлію у найдальших закутках Европи.

Кінець вічної війни на Балкані

У тижневику *„Дас Райх"* з 4. ц. м. маємо під повищим наголовком коротку, але змістовну кореспонденцію з Букарешту. Автор навязує до розмов, що їх вели балканські міністри закордонних справ у Зальцбурзі та приходить до висновку, що вони практично означають кінець безупинних балканських воєн.

»Бо коли люди називають балканськими війнами боротьбу південно-східних народів

коли! А нема тут когось із тих панків?

— Нема нікого, лише в селі їх повно. Тайних аґентів і поліції. В солтиса багацько резервістів. Утікати немає куди, хто зна, чи не обставили село довкола. Вчора проголосили воєнний стан...

Післанець відійшов. Я став безрадний. Хоча північ, то на дворі було ясно. Вікно, яке я відчинив, виходило не до фронту, а до городу, де була всяка городовина, квіти й хабазя. Дихнувши свіжого повітря я опритомнів. Став спокійно міркувати, чи йти, чи не йти? Вирішив піти. Гірше буде, якщо поліція щераз прийде по мене. Зробить ревізію, дещо підкине, дещо найде і сяк чи так попадеш.

Вийшов я на двір і розглядаюся.

Починає сіріти. Очі печуть. Не спав цілу ніч. Чувся я дуже ослаблений. Йду поволі. Мене доганяє на дворі сільський парубчак. Довідуюсь, що і його кличуть. Утікаймо — каже він. Світ широкий, гай зелений! Ні, це не добре — кажу — і повторяю те, що чув від післанця — десятника. Він послухав собі на біду. І ми пішли. Заходимо на подвіря.

— Чи пан директор? — чую голос.

— Так! — відповідаю рішучо.

— Пан комендант просі пана на хвілен! Нех пан ідзе до солтиса і там зачека, поєдземи разем.

Входжу до середини, а там вже повно парубчаків з своїми клунками. Ждуть на віїзд. На подвіря заїздять фіри. — (Д. б.)

за їх державні границі та за їх свободу, то ті війни розпочалися з внутрішнім упадком Туреччини та ще раніше і тривали з коротенькими перервами століття аж до нинішнього дня. Ці війни стали гіркою навичкою балканських народів, що жили у вічній напрузі, зродженій з непевної атмосфери. Здавалося, що вони вважають вже чимось природним свої безупинні суперечки. Щойно мусів настати день, в якому повстає нова Европа, щойно мусіла прийти німецька перемога, щоб кінець прийшов тим вічним балканським війнам. Теперішня хвилина дуже догідна. Всім державам на Балкані стало ясно, що йде тепер про такі великі річи, що неодин нарід мусить зректися дещо своїх амбіцій та що у новій Европі нема місця на ніякі воєнні добичі, які тратять також усякий свій сенс. Народи південного сходу мусять працювати в рямцях нової Европи. Співпраця між Румунією, Угорщиною, Болгарією, Югославією, Грецією та Туреччиною? Чи щось таке можливе? Чи сталося якесь чудо? Не можна просто зрозуміти, що ті народи хотять взаємно співпрацювати, бо ж вони стояли один проти другого подекуди у більшій ворожнечі, ніж німці й европейський захід. Балканські народи знали себе взаємно подекуди менше, ніж европейці та американці. Але прийшов інший час і ті народи самі помалу почали відчувати, що серед величезних проблем сучасности їхні суперечки на південному сході виглядають ґротесково. Вони відкривають правду, що було б глупотою, коли б вони не старалися якось узгіднити своїх суперечних інтересів...«

Автор переконаний, що не вважаючи на старі жалі та на всі трудноці, які випливають однаково ще зі старих ворожих взаємних настроїв, як і з внутрішніх відносин у балканських державах, те зрозуміння нових часів і нових потреб доведе до успішного кінця: до остаточної ліквідації балканських воєн.

На ту саму тему у тому самому числі *„Дас Райх"* є велика стаття д-ра Рудольфа Фішера п. н. *„Зальцбурські розмови"*. Він аналізує суть чи радше безглуздя обох міжнародніх творів, що повстали були у післяверсайській Европі у звязку з амбіціями балканських держав: Мала Антанта та бльок балканських держав. В обох тих випадках найсуттєвіше було те, що решта „союзників" не могла нічим помогти іншим своїм союзникам, коли б вони тієї помочі потребували. Напр. Чехословаччина не могла б була помогти Румунії проти Совітів у басарабській справі, таксамо, як Румунія не помогла Чехословаччині у справі Судетів, ані не могла б помогти Югославії. Мала Антанта трималася виключно спільною ненавистю до Мадярщини, але знову таки Мадярщина так довго не була небезпечна, як довго слаба була Німеччина, коли ж Німеччина стала сильна, то й мало-антантський бльок нічого не поміг. Щодо балканського союзу, то він мав ще глибші внутрішні суперечності. Так напр. Югославія мала союз з Туреччиною та ще тісніший союз з Болгарією, але одночасно суттю балканського союзу було окруження Болгарії державами, які лякалися болгарського ревізіонізму. Правда всіх тих міжнародніх творів була та, що всі балканські держави (з яких деякі, напр. Румунія та Туреччина, лиш частинно приналежні до Балкану) були знаряддям у грі великих держав. Тепер воно закінчилось.

ко. Рівночасно Злучені Держави звернулися до Союзу Народів — хоча самі членом не були — та шукали там помочі й піддержки. Союз Народів „морально осудив" Японію, що витягнула тоді конечні висновки й виступила з Ліги. Америка все ще намагалася різними натисками вплинути на зміну японської політики, хоча до війни доводити не хотіла. В наступних роках вона дальше висилала свої протести до Японії (напр. проти заведення нафтового монополю в Манджуко), але Японія їх не слухала. Завершенням японської визвольницької акції було виповідження Японією в 1936 р. договору про обмеження будови воєнних кораблів.

Війна між Японією і Китаєм, що розпочалася в 1937 р. та триває ще до нині, дала американському урядові чергову нагоду візвати Англію до спільної акції проти Японії. Англія й цим разом пропозицію Америки відкинула, імовірно тому, бо вважала, що така спільна акція принесе користь тільки самій Америці коштом Англії. Тим самим Америка зі своєю політикою на Далекому Сході залишилась сама, здана виключно на власні рішення й власну силу.

Злучені Держави, точніше нарід Злучених Держав вже від довгих років наставлений проти Японії вороже, і то ціле населення Америки від Тихого Океану по Атлянтик. Міродайні господарські й політичні кола Америки вважають, що Америка враз з поширенням її політичної й господарської могутности, буде на будуче здана на господарське запілля східньої Азії. Розуміється, що найбільші надії покладає Америка на Китай, а там її інтереси з інтересами Японії не надто погоджуються.

Автор займається дальше історією східньо-азійської проблеми, що на його думку починається від американсько-еспанської війни в 1898 році.

„Думки, що нуртують у Злучених Державах про східньо-азійську політику, оповиті хмарами, але в міродайних кругах і в уряді спрямовані проти Японії. Зі спірної проблеми виросли в міжчасі питання престіжу, від якого звільнитися не можна. Американська національна гордість і американське самолюбство почуваються діткненими подіями в Східній Азії. Тепер є в пляні збудувати великий стратеґічний трикутник: Аляска — Гаваї — Панамський Канал, але Східня Азія все ще дуже далеко. Щоб осягнути бажане враження — подають до відома й одобрюють „ратами" щораз нові „військові завдання" на більшу міру, в тихому бажанні, що Японія настрашиться погроз тої майбутньої військової переваги. Ціла американська фльота на Тихому Океані напнята проти Японії як стріла. Найбільше надій покладають Злучені Держави на те, що господарські трудноці внаслідок виповідження торговельного договору й унаслідку довгої війни в Китаю, можуть змусити Японію погодитися на американські пропозиції та допустити там Злучені Держави як учасника. Речі, що за них ведеться спір, є великі. Напір американського збуту проти японських життєвих інтересів, з одного боку стоїть сила великого американського господарства, з другого японська воля та віддаль. Для глядача драма відіграється із щораз змінливою сценерією та зростаючою напругою".

—o—

Напруження на Пацифіку

Тоді, як напруження на Атлянтику добігає вже до свого трагічного кінця, на Пацифіку воно, здається, входить в критичну стадію. Останнє викриття в Японії широко розгалуженої сітки англійської шпіонажі та численні арештування англійських аґентів — це радикальний крок японської самооборони, який довів до великого напруження з Англією. Та осередком непевної ситуації на Тихому Океані не так англійсько-японські відносини, як радше японсько-американські. На цю тему поміщує надзвичайно цікаву статтю Юліюс Кравс в *„Берлінер Берзен-Цайтунґ"* з 1. 8. ц. р.

Коли рік тому, 26. липня 1939 р., уряд Злучених Держав повідомив японський уряд, що він з 6-місячним речинцем виповідає торговельний і мореплавський договір з 1911-го року, то кружляли поголоски, що це тільки початок і що дальших репресій треба сподіватися. Договір вигас 25. січня ц.р., але дальших кроків досі ще не видно, хоч іде сильна пресова кампанія, анти-японський бойкот і публичні протести.

Виповідження договору було виразним ворожим кроком Злучених Держав проти Японії, що його в мирних часах можуть робити народи тільки свідомі поважних наслідків. Причини виповідження того договору, що впродовж 25 літ розвинувся з малих торговельних взаємин в поважний господарський чинник, лежали не так у господарській, як у політичній площині. Поданою причиною виповідження договору було буцім то нарушення Японією так зв. договору „девятьох держав", заключеного в 1922 році у Вашинґтоні, що мав запевнити американській політиці „отвертих дверей" у Східній Азії інтернаціональну договірну базу. Договір цей ратифікувало девять держав 6. серпня 1925 р. Вашинґтонська конференція, що відбулася в 1921/22 рр. без Німеччини, мала змусити Японію, щоб ця остання *зреклася своїх експанзивних плянів у Китаю. З тою метою обмежено тим договором* рівнож будову нових воєнних кораблів (у відношенні 7 японських до 10 американських і англійських), постановлено, що східньо-азійські посілості не будуть укріплені та під натиском Америки виповіджено англійсько-японський союз, замість якого прийшов новий договір між чотирма великодержавами на базі „статус-у кво" у Східній Азії. Американська політика була обчислена на довшу мету. Японія мала бути ізольована, її військова сила бодай на багато літ обмежена, при тому китайська скріплена, коли ж воно ще не було б помогло, то залишався ще відклик до двох інших держав та спільної акції проти Японії. Японія свідома того, використовувала кожну нагоду, щоб з тих обмежень увільнитися. Тому свою позицію на східньо-азійському континенті вона постійно зміцнювала й поширювала, а Америка й інші держави — хоча протестували, та все ж мусіли тій волі Японії уступати.

Змінялися часи, а в них змінялася й доля договору девятьох. Коли у 1932 р. Японія створила нову державу Манджуко й коли це потягнуло за собою не тільки китайський бойкот, але й ворожі кроки в Шангаю, тодішній американський уряд намагався спонукати уряд Великої Британії до спільної акції проти Японії та до піддержки Китаю. Англійський уряд мусів тоді з огляду на тяжке своє господарське положення відкинути американську пропозицію. Американський уряд висилав тоді до Японії якнайгостріші протести, на що Японія зі своєї сторони рівнож не менш гостро відповідала. Коли всі заходи нічого не помагали, американський уряд мусів обмежитися до того, що не визнав японської політики в Манджу-

Анґлія уступає перед Японією

Штокгольм, 8. 8. Наспіли вісті, що у Льондоні звільнено одного японського купця, що його недавно арештовано. Таким чином Анґлія іде на уступки Японії, бо боїться загострення конфлікту. Арештування японських громадян в Анґлії припинено, щоб направити взаємини.

З того висновок, що Англія не хоче війни на Далекому Сході, щоб усеціло зайнятися війною в Европі.

Новий політичний лад в Японії

Токіо, 8. 8. Японський міністр справедливости Казакі зясував основи нового політичного ладу в Японії, що запанує тепер після розвязання всіх партій. Він заявив, що від тепер усі японці єднаються біля цісаря. Боротьба міжпартійна за добуття впливів зліквідована. Лише внутрішньо переорґанізована Японія зможе успішно перевести діло нового ладу в східній Азії.

—o—

Пропаґанда — могутня зброя!

Катастрофа німецької армії в останній світовій війні сталася не на фронті й не безпосередньо наслідком військової переваги противника.

Німецька армія, не дивлячись на те, що проти себе мала безмежні військові засоби багатьох держав, що мусіла з перших же днів війни змагатися на двох фронах, а перед собою мала, побіч багатоміліонової російської армії, найкраще озброєні й випосажені армії Франції, Анґлії, Бельгії, що постійно були підсилювані свіжими континґентами кольоніяльних військ і канадійських дивізій, що в останньому періоді війни мусіла стримувати натиск нового противника — американських дивізій, не дивлячись на те, що продовж чотирьох років боролася й перемагала на всіх фронтах, що мусіла латати прірви у фронтах своїх союзницьких армій — австрійської, болгарської й турецької, по геройськи ставила спротив усім намаганням ворогів покласти її на лопатки й примусити капітулювати. Встоялася. Ба, що більше — завсіди і всюди мала ініціятиву в своїх руках і, використовуючи цю ініціятиву, переходила в наступ, перемагала та в корні нівечила всі пляни й задуми ворожого командування.

Так минув четвертий рік світової війни й здавалося, що перебувши чергову зиму, що, як кожна зима приносить застій у військових операціях на фронті в ширшому масштабі, на провесні п'ятого року війни зможе, перевівши продовж саме тієї зими пляновану реорґанізацію й переґрупування й позбувшись східнього фронту, що все ж таки абсорбував багато сил і енерґії, перейти до великої акції на свойому західньому фронті та вирішити цю останню фазу війни у свою користь. Таке передбачували військові знавці невтральних держав, обсерватори, цього побоювалося й командування союзних військ, та заздалегідь готовилося до тієї рішальної кампанії.

Але — ненадійно — сталося не те. Сталося те, чого ніхто й не припускав. Чого не припускали навіть і ті, які так дуже прагнули цього й усіми засобами й методами підготовлювали це. Прийшла капітуляція німецької армії. Скапітулювала велика армія, що її не міг ні разу перемогти — очевидно в широкому масштабі — ворог. Скапітулювала армія, що стояла твердою ногою на фронті, що відпирала наступи ворожих армій, що навіть і відступаючи врешті, переводила цей відворот найбільш пляново, найбільш спокійно та в найбільшому ладі й порядку.

Що ж за причина, що саме така армія мусіла вислати парляментарів з білими прапорами й прохати перемиря? Що за причина, що саме така армія мусіла — не під натиском ворога, а з власної ініціятиви — підписати дошкульно болючий акт памятної листопадової ночі в компієнському лісі? Чи завинило в цьому її командування, чи вона сама?

Причиною цього було заломання тієї єдиної опори, що нею сильна й боєздатна кожна армія кожної держави. Заломання *німецького народу*. І саме д у х о в е заломання.

До цього стреміли і в цьому напрямі невпинно працювали продовж чотирьох років вороги німецького народу. Пляновою, систематичною, неперебірчивою в засобах і методах п р о п а ґ а н д о ю захитували підставами, що на них спіралася стійність німецької нації, сіяли в її рядах зневіру у власні сили, відбирали їй надію на витривання й віру в перемогу, вщіпили в її сильний досі орґанізм бакциль тієї хвороби, що найбільш небезпечна для кожного народу, коли він стоїть у боротьбі з ворогом: б е з в и г л я д н і с т ь і б е з ц і л ь н і с т ь дальшої боротьби.

Уряди й військові командування союзників, зокрема й в першу чергу уряд і військове командування Великої Британії, створили для цього спеціяльний пропаґандивний апарат. Створили окреме міністерство пропаґанди, що під керуванням досвідних фахівців повело велитенську пропаґандивну акцію, спрямовану на розклад і заломання німецького народу. Не маючи змоги й надії перемогти німецький нарід — вірніше його армію — на фронті, в збройному змаганні, вирішили вдарити цю армію ненадійним ударом у плечі. І вдарили.

Те, що прийшло згодом, саме в найбільш рішальному моменті, відоме всім. Револьта в німецьких містах, червоні прапори в фльоті і фабриках, транспаренти з написами „Досить війни! Хочемо мира й хліба!" на вулицях, мітінґи й штрайки — ось те, чого так прагнули вороги німецького народу. Ось те, що перемогло німецьку армію.

Збаламучені маси німецького народу — помогли ворогам перемогти непереможну досі німецьку армію.

Помогли ворогам накинути собі соромне ярмо на довгі роки.

Ворожа пропаґанда принесла німецькому народові більшу шкоду, від ударів ворожих армій.

Пропаґанда — могутня зброя. Цього не повинен забувати нарід, що готується до боротьби з ворогом, що цю зброю досконалив продовж років.

І не легковажити собі її та відповідати такою ж зброєю йому.

Коли хоче *п е р е м о г т и.*

П. С-ий.

„Спіть, хлопці, спіть..."

„...Над памятником німецької молоді біля Лянґемарк, в місці геройського бою з 1914. року, повіває німецький воєнний прапор!"

Може й мало хто зміж нас затримав свою увагу довше над оцим коротким реченням комунікату Начального Командування Німецьких Збройних Сил з 29 травня ц.р. коли всі ми були заворожені леґендарними перемогами німецької армії, коли нічого більше не читали в цих комунікатах і нічого більше не чекали від них, як тільки перемоги, коли всі ці комунікати сипалися на нас, наче з рога обилля... Тоді оцей напричуд скромний — але наскільки ж вимовний та дорогий кожному німцеві! — спогад про момент з 1914. року, для нас не був цілком актуальний.

А *саме він* повинен бути актуальний *саме для нас!*

Лянґемарк... Шукайте на карті в північно-західній Бельгії — й ледви найдете цю дрібосеньку назву. Що ж вона скаже вам? Не мала щастя ввійти до історії голосних боїв, щоб про неї навчали в школах, чи писали в книжках. Не мала щастя до шуму й розголосу, до принади для зманерованих заокеанських туристів, що шнурком тяглися кожного року, от хоч би до памяток у лісі біля Компієн. Лишилася тиха й скромна. Така тиха й скромна, як була тиха й скромна оця велика жертва, що її тоді, в 1914. р. склала на вівтарі Батьківщини геройська німецька молодь. Що пішла у бій за щось дуже - дуже вибагливе й велике: за *могутність, велич і славу Батьківщини!* Не тільки за саме її *існування* — але за *велич і славу!* Це вже щось таке, що *вимагає більше* від звичайної любови до неї. Це щось таке, що вимагає від пересічного громадянина зрозуміння не тільки потреби боротьби за існування нації, але свідомости призначення й місії, що його нація має, або повинна мати, або, врешті, мусить її боронити чи навіть здобути. Це вже *найвищий щабель національного й політично-державницького розвитку й дозріння громадянина.*

І тоді, така нація, сміливо дивиться в своє майбутнє й сміливо йде на шлях боротьби. Певна, що навіть на випадок хвилевої невдачі — вона зуміє піднятися й таки добитись того, чого прагне.

Такою й була німецька молодь у 1914 р., що добровільно, ніким не *кликана пішла в ряди*; такою була й ця студентська молодь Німеччина, ці гімназисти вищих кляс, що тихцем з дому, скриваючись пішли в полки, щоб іти в бій за Неї. Такою й була ця півтораміліонова армія добровольців, що гинула на великому шляху німецької нації з радістю на обличчі. Такою була ця молодь, що лишила сьогодні на побоєвищі біля Лянґемарк непроглядні ряди хрестів...

Двадцять шість років чекали ці хрести. Самітні. Ніхто не квітчав їх щорічно. Аж оце тепер прийшли до них брати Тих, що під ними й заквітчали їх. Дуже заквітчали їх! Бо квіттям любови й памяти та квіттям слави перемоги й відплати!

Коли ви мали нагоду дивитись на цей момент на екрані — момент відвідин А. Гітлера, старшин і стрільців на цьому цвинтарищі — ви мимохіть думали про таке ж цвинтарище й з нашого минулого. Про цвинтарище з 30. січня 1918. року.

Не забувайте про нього...

Бо Лянґемарк з 1914. року приніс німецькій армії й німецькому народові Париж і перемогу в 1940. році.

Бо

„...Ті тисяч — тисячі могил,
Ті тисяч — тисячі калік,
Все виплатиться згодом!"

Бо

„...з них народ вогонь до жил
Зачерпуватиме повік —
Бо з них він став н а р о д о м!"

Бо такий уже одвічний закон життя...

Народнє здоровля

До наших Читачів!

Оцінюючи якслід справу здоровля нації для її загального добробуту, редакція »К. В.« радо згоджується на пропозицію наших лікарських кол присвятити на сторінках нашого часопису більше уваги й місця справам народнього здоровля. З цією метою вводить вона сторінку »Народнє Здоровля«, що буде появлятися послідовно що другий тиждень, згодом і що тижня. Редагуватиме її лікар - фахівець.

В цьому відділі появлятимуться статті здоровно-профілактичного змісту, призначені для здоровної освіти широких верств нашого населення і статті на різні теми взагалі, що торкається справ покращання здоровля нашого населення. Далі міститимемо інформаційні вісті про здоровний стан населення на наших етноґрафічних теренах у Ґенерал-Ґубернаторстві, про можливості покращання цього стану, про участь українських чинників у ділі здоровної праці й т. п.

Тут виринає саме справа співпраці з редакцією »Нар. Здоровля« наших лікарів та іншого санітарного персоналу, які працюють на українських теренах і до них саме ми звертаємося зі закликом до співпраці.

Всю кореспонденцію, що відноситься до »Нар. Здоровля« слід пересилати до редакції »Краківських Вістей« (Краків вул. Ожешкова ч. 7) з надписом: »до Нар. Здоровля«.

РЕДАКЦІЯ.

Літня бігунка в немовлят

Літо для малої дитини з одного боку дуже приємна та корисна пора року, з другого ж — дуже небезпечна. Приємна та корисна тим, що дитину вліті майже цілий день можна держати в одній сорочині на чистому повітрі й сонці, скріплюючи та загартовуючи цим дитячий організм; до цього додати ще можливість докормлювання немовляти соками свіжих овочів, багатовітамінове молоко і т. п. Небезпечне літо тим, що саме влітку немовлята найбільше наражені на різні хвороби шлунково-кишкового проводу. У тому, що одною з головних ознак майже усіх цих хворіб є бігунка, то цілу низку літніх хворіб шлунково-кишкового проводу в немовлят можна назвати, як »літня бігунка«. Літня бігунка — дуже небезпечна для немовлят хвороба, що часто-густо кінчається смертю хворої дитини. Серед різних причин смертности немовлят оця хвороба займає перше місце; а вже на наших селах від літньої бігунки діти мруть — як мухи. Отже кожна свідома мати мусить бути обізнана з цією хворобою, особливо з причинами, що її викликують та тими засобами, що хоронять дитину перед захворінням.

Щс це за хвороба, які її ознаки?

Як ми вже сказали, найважнішою її ознакою є бігунка. Але ще перед бігункою дитина подає ознаки занедужання: вона стає невеселою, химерною, часто плаче, особливо по кормі, частіше вибльовує корм, не має апетиту, спить неспокійно, пробуджуючись часто з плачем; може мати навіть підвищену температуру тіла (себто невелику гарячку); при натисканні на животик дитина ввичайно плаче, бо її болить. Випорожнення (»стілець«) зпочатку звичайно бувають нормальні, як у здорової дитини. Описана тут хвороба — це т. зв. »диспенсія«, чи нестравність, найлегчий розлад травного шляху. Коли вжити негайно протизасоби, то хвороба далі не розвивається й усе кінчається тільки цими проявами, що поступнево зникають і дитина видужує.

Коли хвороба розвивається далі, звичайно внаслідок більш важкого зараження кормового проводу, або внаслідок невідповідного корму, то до вище описаних ознак прилучується потім ще й бігунка, різної частоти й якости, в залежности від причини, що її викликала. Гарячка може бути доволі висока. Дитина має при цьому велику спрагу, язик обложений, білий, або брудного кольору, губи сухі. Дитина часто принизливо кричить від кольок у кишках; часто чути гуркіт у кишках. Це вже далеко важче захворіння, що при дальшому розвитку може перейти в бігунку з затроєнням кишок.

Тоді до вищеозначених проявів хвороби долучується висока гарячка, дуже часті та водянисті випорожнення, які так виснажують дитину, що на ній залишаються, як кажуть, одні кості та шкіра; остання внаслідок позбавлення товщу й води дуже морщиться, а обличчя дитини тоді набирає старечого вигляду. Язик при цьому дуже обложений і сухий, дитина постійно сонна, але все неспокійна, а то й напівпритомна. Блювоти ще більше виснажують дитину. Коли дитину допустити до цього стану, то без фахової лікарської опіки вона звичайно вмирає.

Яка ж причина дитячих літніх недуг?

Причини різні, але на першому місці треба поставити інфекцію — зараження дитини через занечищені речі, що її дитина бере в рот (пипка, забавки, тощо). Якраз літо (тепло) сприяє розвиткові різних бактерій і поширенні їх порохами та особливо мухами. Мухи, сідаючи на відходи, падалину і куди тільки попаде, сідають опісля на харчі (молоко, воду, овочі, хліб і т. п.), на посуду, на пипку й. т. п. і занечищують, заражують їх. Ось чому, як тільки наплодиться багато мух, себто в серпні-вересні, так і починають діти хворіти на бігунку, часто криваву — червінку чи дезинтерію, а то й на черевний тиф.

Перегрівання тіла дитини вліті, підчас спеки, коли дитина при тому ще й занадто завинута, також не рідко є причиною бігунки: дитячий організм дуже враэливий на більші зміни в околичній температурі й може хворіти і від перестуди і від перегрівання тіла, що в нашій дійсности трапляється навіть частіше. Звичайно матері навіть у літі бояться простуди, непотрібно в спеку завивають немовлят, замість тримати в одній сорочинці, й цим спричинюються до перегрівання їх тіла та до захворіння бігункою зі всіма важкими її наслідками для дитини.

Кормлення дитини невідповідною, зіпсутою, або важкостравною їжою, перекормлювання дитини, зачасте кормлення дитини, все це може спричинити хворобу кормового проводу — нестравність та бігунку.

Як же запобігти літній бігунці дитини?

1) Оминати зараження дитини, забрудження її корму, посуди, пипки, забавок мухами, порохами, брудними руками. Ото ж корм дитини (в першу чергу молоко) та посуду, пипку й т. п. треба берегти в зачиненій шафі, оберегаючи від мух, порохів і брудних рук; пипку (а по можливости й забавки) часто мити милом. В хаті й особливо в кухні не повинно бути мух. Для цього на вікна треба натягнути сітки (може зі серпанка чи ґази) проти мух, розвішувати мухолапки, тощо.

2) Додержуватись якнайбільшої чистоти коло дитини: саму дитину щодня купати цілу, а її ручки часто витирати чистою водою; білля дитини, ліжко, долівка й т. п. мусять бути чисті, бо дитина все, що коло неї, бере в рот, повзає по долівці й потім ссе пальці.

3) Грудь перед тим, як її дати дитині, треба старанно витерти теплою водою, краще 2—3% боровою водою (ложечка борової аптичної кислоти на шклянку переваренoї води), бо брудною груддю (піт, порохи) можна заразити дитину. Ґумову пипку кипятити щодня, а перед тим, як дати її дитині, щоразу вимити водою з милом.

4) Молоко, що його даємо дитині, треба прокипятити й держати в холодному місці (в пивниці чи погребі) та завсіди в накритій посудині. Коли дитина не допила всього молока, що їй дано, то залишку ні в якім разі не виливати назад, до запасового молока, а вилити геть: бо таке молоко може швидко зіпсуватись. Теж відноситься і до іншого корму, що його даємо дитині: себто, треба давати щоразу невживаний ще корм.

5) Воду до пиття давати дитині тільки перевapену, що її слід берегти, переховувати, в такій же чистоті, як і молоко.

6) Підкормлювати дитину (себто давати іншу їжу, крім молока матери) можна починати з кінця 4-го місяця. Не давати хліба, мяса, сирої ярини і т. п.! Кормити не частіше, як раз на 3 години! А' то кормлять дітей стільки разів, скільки дитина заплаче! Вночі робити перерву бодай на 6 годин.

7) Не відбивати дитини від грудей влітку, лише в холодніші пори року, щоби при перших ознаках бігунки можна було б перейти на одну грудь, що часто спасає дитину.

8) В гарячі дні дитина мусить бути одягнена в одну лише сорочинку й лежати незавиненою в пеленки. Інакше грозить їй перегрівання тіла й розлади від цього її травних шляхів (блювоти, бігунка й т. п.).

9) Оминати контакту з хворими на бігунку дітьми і дорослими, бо можна заразитися або занести заразу дитині, особливо при випадках гостро-заразних бігунок, як червінка, тиф, тощо.

Що робити з хворою дитиною?

Коли спостерігли перші ознаки в дитини, що вказують на захворіня її кормового проводу, негайно вдатися за порадою до лікаря. Чим скоріше звернемося до лікаря й почнемо лікування, тим більші вигляди вилічити дитину. Самому не давати дитині ніяких ліків. Корисно відразу застосувати голодну дієту на 10—15 годин, подаючи дитині лише перевapену воду ложечками й часто, чай з румянку, підсолоджений трохи сахариною. Не давати цукорків ні чаю з цукром, бо це погіршує стан хвороби! Часом одніеї такої голодівки вистачає, щоб дитина по ній почала видужувати.

Памятати, що легче оберегти дитину від захворіння, придержуючись усіх поданих нами тут гігієнічних приписів, як рятувати вже хвору дитину.

Д-р М. В.

НОВИНИ Й ПОВІДОМЛЕННЯ

Курс опікунок.

В найближчому часі заходом реферату здоровля при У. Ц. К. у Кракові розпічнеться курс опікунок-самарянок. Ближчі відомості можна дістати від У. Ц. К. в рефераті здоровля.

Про можливості праці для українських лікарів.

Наші етноґрафічні терени ще й досі дуже слабо обсаджені українськими лікарями, особливо урядовими. В інтересі населення мати в своїх теренах якнайбільше українців лікарів, фармацевтів, повитух, тощо. Отже про ті місцевості (міста, містечка, чи села), в яких міг би примітитись і прожити українець лікар, фармацевт і т. п., просимо повідомляти редакцію сторінки »Н. З.«, або референта здоровля при У. Ц. К. (Краків, вул. Зелена 26).

—o—

Недуга — це не припадок

(ДОКІНЧЕННЯ)*)

Хід тієї недуги, що розвивалася наче драма, вказує, що звязок причини й наслідку в її розвитку мусимо розглядати не під оглядом виключно тіла чи виключно душі, а в цілої біоґрафії людини, розважуючи однаково і один і другий чинник; бо спосіб як вони на себе впливають рішає нераз про напрям цілого пізнішого життя.

Недуга дістала впродовж життя своє значіння, свій сенс, що його можемо схопити тільки знаючи індивідуальність і біоґрафію даної людини. А на ділі це справи щоденного досвіду: як часто доводиться нам бачити як хтось в звязку зі смертю когось дорогого чи близького легко, або й важливо захворіє, піддається недузі та вмирає. Звичайно стрічаємося з тим тільки у старших людей але й у молодих трапляються такі випадки, хоч може й не кидаються вони так в очі. Людина реаґує як тілесно психічний комплекс, як цілість у кожному випадку, навіть на недугу, при чому слід заввважити, що саме та недуга має своє узасаднене місце в біоґрафії. — До історії життя людини належать і дідичні нахили. Їх не можемо відділити від цілої індивідуальности,від праці, думок, свідомого й підсвідомого; — навпаки впродовж життя вони розвиваються або в напрямку творчої праці — або і в напрямку недуги. (Нпр, Моцарт напевно не став би ґеніяльним композитором, якби він припадково вродився був як син фармера в Африці, з другого боку

*) „Крак. Вісті" чч. 46 і 52.

З українського життя

КОРОСНЯНЩИНА

РАДІСТЬ У ВОРОБЛИКУ КОРОЛІВСЬКОМУ

У липні українське громадянство нашого села, за підмогою Українського Проводу у Кракові, позбулося раз на все свого найжорстокішого ворога »гаспадіна« Ст. Барни, учителя і солтиса, якого перенесли до »його пшиянцюл« у польському селі Ленкі, коросняниського повіту. Ст. Барна вже не буде солтисом і диктатором над українським населенням. В доказ вдячности український хор з Вороблика Кор. виїхав у свойому повному складі дня 29. липня ц. р. до Ясла, де на переміну з хором з Пантної влаштував концерт з нагоди імянин начальника округи. Хор з Вороблика і хор з Пантної відспівали з успіхом ряд українських народніх пісень. Крім цього хористи з Вороблика вадемонстрували на сцені салі »Сокола« ряд українських національних танків. Рясні оплески були найкращою нагородою за гарні українські пісні і танки хористів. Зворушений начальник округи подякував за милу несподіванку, що тимбільше його та німецьких гостей приємно вразило, що оба обєднані хори відспівали на закінчення концерту оба національні гимни: німецький та український. І виступ хорів і похід з українськими національними прапорами вулицями Ясла фотографували німецькі світливці: старшини і кореспонденти німецьких часописів.

ЗАМІЙЩИНА

СЕЛО СИТНО ВІДРОДЖУЄТЬСЯ

Село Ситно в замійському повіті положене поміж польськими селами. Здавалося, що вже залишиться польським селом. Всі православні говорили лиш по польськи, співали польські пісні. До того багато православних перейшло на римо-католицький обряд. Так було перед війною. Колиж 1. листопада 1939 р. Український Комітет з Замістя прислав нам діяльного учителя Теодосія Колесника наше село ожило. Вечірні курси для старших, на яких учитель учив українців по українськи писати, читати і говорити — зробили своє. Дня 22. грудня 1939 р. прислано другого учителя Омеляна Липового, який своєю невичерпаною енерґією продовжував далі почату працю. Новий учитель зорґанізував мужеський, мішаний і дитячий хори, завів для хористок і дітей українські строї і з цими хорами кілька разів виступав на концертах, навіть двічі в Замістю. Заходом учителів у Ситні відбулося 13. імпрез і кілька забав, а саме: „Запорожець за Дунаєм", „Ой не ходи Грицю", „Свідки", „Які хорі такі доктори", „Мати наймичка", та концерти в честь Т. Шевченка, полк. Е. Коновальця, Свято матери й інші. Далі з імпрезами їздили також до сусідніх сіл, щоб освідомити українське населення. Дякуємо нашим учителям за їхню ідейну працю і бажаємо їм міцного здоровля, щоб і далі могли успішно працювати для здійснення спільної нам усім мети. **Селяни села Ситна.**

—o—

неодин з хворих на цукрівку залишився би здоровим коли б жив інакше).

Правда — не завсіди доля й недуга так тісно сплітаються зі собою, як в отих вище наведених випадках. Але завсіди підчас недуги слід здавати собі справу з того, що недуга, це звістун нового відтинку життя. Не можна того розуміти в моралізаторському значінні — життєвого обмеження — навпаки нераз життя якраз „поширити". Недуга часто трубить, та не все до відвороту; навпаки часто щойно вона робить людину, готовою й здібною до нових діл, такби сказати, переорює ріллю під нове зерно.

Лікареві такий „антропольоґічний" розгляд недуги піддає нераз нові вказівки, хочби тільки те, що нераз перестерігає перед таким популярним і не завсіди потрібним перецінюванням медикаментів чи інших „уніформованих" лікувальних метод. Нераз вказує він дорогу до нових можливостей лікування, що зовсім не мусять полягати на безкорисних і утяжливих заборонах і накликуваннях до „покути" — бо як ми вже сказали, недуга не все мусить бути „мементо морі". Штучне поглиблювання хворобової крізи („промови" на тему неправильного способу життя) — в тій цілі, щоби змобілізувати оборонні сили орґанізму починає сьогодні тратити своє значіння, але все ще провадить неодного до ґіпохондрії.

Зовсім не є ціллю недуги допровадити до того, щоб хворий зі страхом почав своїм „тілесним ухом" наслухувати за всіми реакціями свойого тіла. Вже краще почати підслухувати своє життя „психічним вухом", хоч може трохи з інших оглядів, ніж це як каже Мінор (цитуємо за Курцієм) робить лікар, коли він вглядає в обяви усяких недуг і бачить як вони наче провідні мотиви якоїсь симфонії зі собою схрещуються, зазублюються, так що як хто не має вправи, важко йому бачити ту саму справу з усіх боків; але як хтось має досвід, то йому справляє правдиву артистичну насолоду своїм духовим ухом вишукувати з тої патосимфонії її провідні мотиви — щоби бачити недугу як життєву подію, що часто може замінитися у „Ватерльо", частіше в „Каноссу", чи в „Австерліц".

Еміль Лютц.
(перекл. з німецького).

—o—

ГРУБЕШІВЩИНА

ГРУБЕШІВЩИНА НЕ СПИТЬ

Над синім плесом Буга, в прегарній околиці лежить маленьке містечко Крилів. Мешканці його в більшости українці. Сильно і вірно стоять вони при своїй вірі і національности. Тому то польський уряд в 1926—1928 рр. масово почав населювати туди своїх кольоністів, мазурів, щоб поширити і зміцнити »польщину«. Від того часу поляки забороняли не лише українську пісню, мову, але навіть прадідну віру. В липні 1938 р. до Крилова приїхала вислана владою польська голота та знищила церкву. Всі помятаємо як місцевий війт Антоні Стромке закликав голоту »Валіць! Днювка ідзе, а роботи нема«. І здавалось, що прийшов кінець — українське культурно-освітнє життя завмерло. Та сльози і гарячі прохання з тисячів грудей до Всевишнього не пішли на марне. І знов ожили холмські села, немов зі сну пробудились. Нарід кинувся до праці, щоб надробити втрачене. В початках листопада м. р. почалося нове життя з приїздом до Крилова вчителів: О. Гарасівського і Д. Климчака. Під їх проводом зорґанізовано українську школу, кооперативу, т-во »Рідну Хату«, де цілу зиму під їхнім проводом відбувалися вечірні курси української мови, історії, землезнання. Нині т-во »Рідна Хата« має власні декорації та бібліотеку. Аматорський гурток відограв кілька вистав та уладжено два концерти. Роковини укр нац. свят: 1 листопада, ротердамської і париської траґедії, вшановано святами і богослуженнями. Найменші влаштували »Свято Матери«, де публика захоплювалась дитячим співом та деклямаціями. Дня 30. червня ц. р. відбулось у Крилові величаве посвячення могили в память »Борців за волю України«. В посвяченні взяли участь сусідні села, як Угринів, Малків, Космів, Пригоріле, Сиховичі й Ласків. Рано в місцевій каплиці, вщерть наповненій народом, відправилась Служба Божа, опісля при гарно прикрашеній могилі о. парох відправив панахиду. Співав хор з кількох сіл. Гарні промови виголосили м-р Б. Мигаль і м-р М. Гладилович, а деклямації виголосили Н. Колтонюківна і Т. Коза. Свято закінчено дефілядою. Підготовою свята занялися Вихор і Гарасівський. Слід згадати, що на святі було багато присутніх німецьких старшин, які захоплювались гарними строями та вишивками. Так працює українське громадянство Крилова.

ХРЕСТ НА МІСЦІ РОЗВАЛЕНОЇ ЦЕРКВИ

Дня 25. червня ц. р. у другі роковини зруйнування православної церкви (25 червня 1938 р.) в селі Гусінне пов. Грубешів поставили селяни хрест на місце зруйнованої церкви і висипали могилу невідомому воякові. З самого ранку 25 червня ц. р. вірні пішли до сусіднього села Стрижева, віддаленого 3 км. від Гусінне, щоб з відтіля взяти образ храмової ікони Богоматери Почаївської, яку викинули зі зруйнованої церкви. В поході йшли діти з національними жовто-блакитними прапорами під проводом молодого енерґійного вчителя з Карпатської України Івана Беґа, а за ними дівчата в національних строях несли образ Богоматери з піснею на устах »Пречистая Діво Мати«. Друга половина людей заняла місце у два ряди на місці зруйнованої церкви, зустрічаючи ікону Богоматери піснею »Під Твою милость«. По короткому богослуженні й промовах о. Квасецького та А. Веремія — відбулося посвячення хреста. Свято закінчено многоліттям для провідників та вояків німецької армії.

—o—

ПОЗЕН

Концерт у честь Т. Шевченка.

Заходом філії УНО у Позені влаштовано 7-го квітня ц. р. святочний концерт у Мартін салі в честь Т. Шевченка. Салю виповнило вщерть українське та німецьке громадянство. Програма дбайливо пристосована і добре виконана. Мішаний хор під орудою проф. П. Волянського вивязався в усіх своїх точках дуже добре зі свого завдання. З деклямацій заслуговує на увагу деклямація п-ні д-р І. Прісневської - Зощук, яка виступивши в прегарній полтавській ноші, з великим чуттям і по-мистецьки віддеклямувала »Лебедин«. У багатьох присутніх деклямація витиснула сльози на очах і залишила глибоке враження. Публика нагородила талановиту декляматорку рясними оплесками і змусила її виступити ще раз. Миле враження і велике зацікавлення німецького громадянства викликав сольовий виступ на бандурі п. Юрія Коха. Також мило витала публика жіночий терцет: ноктюрн Лепкого-Форостини у виконанні пань: Г. Волянської, д-р І. Присневської-Зощукової та С. Євсеєвської. Концерт залишив якнайкраще враження.

Спільне свячене.

Заходом жіноцтва, зроґанізованого при філії УНО у Позені, влаштовано в домівці УНО спільне свячене на перший день Великодніх Свят, на яке прибуло біля 130 осіб. Коли за гарно прибраними столами засіли всі приявні, голова зорґанізованого жіноцтва д-р І. Прісневська-Зощукова привитала членів і гостей короткою, зворушливою промовою. При милій товариській ґутірці, переплітаній співами народніх пісень і танків, провели приявні понад чотири години та з великим вдоволенням відходили до дому, дякуючи жіноцтву за таку милу імпрезу. На другий день Великодніх свят відбулося свячене для дітей.

Панахида за поляглих.

У провідну неділю, 5. травня ц. р., заходом зорґанізованого жіноцтва при УНО влаштовано панахиду за поляглих, похованих на військовому цвинтарі. Панахиду відправив о. П. Явсеєвський і виголосив принагідну промову. Співав гарно хор під орудою студ. Ощудляка. На цвинтарі зібралося, не зважаючи на дощ, багато українців, щоб помянути Тих, які поляглн за волю батьківщини.

В роковини париської і ротердамської траґедії.

В роковини париської і ротердамської траґедії відбулася жалібна академія заходом філії УНО у Позені 25. травня ц. р. До домівки УНО зійшлося доволі багато місцевого українського громадянства. Тут на місці о. П. Євсеєвський відправив панахиду і виголосив промову, після чого почалася академія з двома відповідними рефератами: С. Сочинського і Хомича. Співав хор УНО, яким проводив о. П. Євсеєвський. Д-р І. Прісневська-Зощукова віддеклямувала як завсіди, з великим чуттям »Схилилася над Іменем Твоїм...« Наталі Лівицької-Холодної.

Академія І. Франка.

У неділю 23. червня ц. р. в год. 19-ій заходом філії УНО у Позені відбулася академія в честь І. Франка, на якій гарно опрацьований реферат виголосив п. П. Волянський. Добре віддеклямував вірш Р. Волянський.

Свято Матери.

Жіноцтво, зорґанізоване при УНО у Позені, величаво відсвяткувало свято матери. До домівки прибуло багато матерей з діточками, членів і гостей. Гостей привитала п. д-р І. Прісневська-Зощук. Саля була гарно прибрана квітами та образом української жінки з дітьми, який гарно намалював м-р В. Андрушків. Свято почалося коротким, але змістовним і добре опрацьованим рефератом п. І. Гардецької. З черги діти відспівали низку українських пісень і дуже добре деклямували та віддали сценічну картинку в день Матери-Українки. Дітей приготовили на свято пп. М. Григорцева та її донька В. Григорцева. Свято залишило повне моральне вдоволення. На терені Позена, здається, це перше свято української матери. 70 марок чистого прибутку віддано на місцеву бібліотеку.

Освітні виклади.

В домівці УНО час від часу відбуваються відчити заходом освітньої секції при УНО на різні теми. Ці виклади започаткував д-р Р. Світлик, М. Книш, Я. Ощудляк, сот. Є. Побігущий. Слухачів буває біля 70—100 осіб. Жіноцтво, зорґанізоване при УНО, рівнож що понеділка відбуває відчити. Ці реферати розпочала д-р І. Прісневська-Зощук, проф. П. Волянський та М. Головата.

Українська Церква.

Українське громадянство на терені Позена находиться в тому щасливому положенні, що мають і греко-католицького і православного священика. 28. липня ц. р. греко-катол. священик о. Побігушка дістав офіційний дозвіл на відкриття греко-католицької парохії. І тепер що неділі відбувається Служба Божа у костелі францішканів. Покищо всі українці греко-католики і православні ходять до греко-католицької церкви тому, що хоч і мають православні українці свого священика о. П. Євсеєвського, але йде покищо борня з москалями, які перебрали православну церкву в свої руки. Незадовго і ця справа виясниться. Маємо надію, що в найближчих днях український православний священик теж дістане право служити в православній церкві. Церковний хор веде проф. П. Волянський.

Похорон сот. Андрія Барабанова.

Заходом жіноцтва, зорґанізованого при УНО, відбувся гарний похорон сотн. Андрія Барабанова, який народився 2. X. 1894 р. в Олександрії на Херсонщині ,а помер 3. липня ц. р. у Позені.

Концерт українських народніх пісень та танків.

В суботу 3. липня ц. р. в год. 8-ій вечором відбувся в університетській авлі концерт українських народніх пісень та танків, з якого дохід призначено на німецький червоний хрест. На програму склалися продукції мішаного і мужеського хору, танки і дуети. Величезну авлю виповнила публика вщерть так, що багато мусіло відійти з нічим. Концерт розпочався виступом мішаного хору, який відспівав: »У діброві« — Лисенка, »Почаївська Божа Матір« — В. Леонтовича, »Гей видно село« — Ф. Колесси, »Пісне моя« Д. Січинського, »Дзвони« — М. Концевича. Найбільше враження зробили пісні: »Пісне моя« і »Дзвони«. Танок коломийку доволі добре відтанцювало 4 пари. Мужеський хор виступив з такими піснями: »Стрілецькі пісні« — Гайворонського, »Чорна ріля ізорана« — С. Людкевича, »Садок вишневий« — М. Лисенка, »Закувала та сива зозуля« — П. Ніщинського, »Сонце низенько« — М. Лисенка, »Гуляли, гуляли« — П. Ніжанковського. У танку гопак звернув на себе увагу студ. Юрій Кох. Публика нагородила танцюристів рясними оплесками. По перерві знову виступив мішаний хор з піснями: »Вулиця« — Ф. Колесси, »Щедрик, щедрик« — В. Леонтовича, »Ой пряду, пряду« — В. Леонтовича, »Їхав козак за Дунай« — Давидовського. На тлі хору виступив дует з п. Г. Волощинською (сопран) і п. С. Євсеєвською (альт). Дует цей зробив на присутніх сильне враження. На закінчення відтанцювали студ. Юрій Кох і В. Григорцева козачок. Хором проводив о. П. Євсеєвський, танками Юрій Кох. Концерт зробив сильне враження на присутніх. Всі хористи і танцюристи були в народніх строях.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР.

СЕРПЕНЬ.
10. Субота — Прохора
11. НЕДІЛЯ — 8 ПО СОШ. КАЛИН.
12. Понеділок — Сили, Андроніка.

— ЗАКЛИК! С. У. С. »Основа« Данціґ взиває всіх своїх колишніх членів якнайшвидше подати свої адреси у власному інтересі! ВИДІЛ.

— АДМІНІСТРАЦІЙНИЙ КУРС починається в Люблині (вул. Нарутовича 62) 12-го серпня ц. р Спис принятих кандидатів розіслано по поодиноких Допомогових Комітетах люблинської области (дістрікту). — Дальших зголошень не приймається. Оплати за харчі і приміщення 63 зол. (звільнення виключені). Оплата за навчання 50 зол. (частинні звільнення можливі на основі посвідок від Повітових Допомогових Комітетів). Український Комітет у Люблині.

— П. Т. ГРОМАДЯН м. Кракова, які мають дітей у середньо-шкільному віці, прохаємо прийти на нараду, яка відбудеться в неділю 11. ц. м. у домівці т-ва „Просвіта" в год. 7-ій вечором. За Ініціятивний Комітет: д-р Н. Гірняк, дир. Кузик і дир. Тиктор.

• ШИРШІ СХОДИНИ ЖІНОЧОЇ СЕКЦІЇ при т-ві »Просвіта« у Кракові відбудуться в понеділок 12. серпня ц. р. в год. 7-ій вечором у домівці т-ва »Просвіта« (Ринок 12/II). На сходинах виголосить реферат м-р І. Рожанківська.

— З УКРАЇНСЬКОГО ДОП. КОМ. У КРАКОВІ. УДК. у Кракові, вул. Яблоновських 10/12 взиває — Помаску Ольгу, Хомяка Евгена, Герасимовича Ярослава, Сторощука Романа, Ляв Любов, Туркоція Тимотея, Петещ Софію, Гнатковського Степана, Перчика Василя, Дашкевича Михайла, Качмара Михайла, Цуньовського Михайла, Левка Павла, Сквіртянського Михайла, Боднара Теодора, Гуня Романа, Літота-Лотоцького Олександра, що внесли подання на радіо й досі на двократне візвання не явились, — негайно зайти до Комітету, бо в противному випадку подання їх будуть полагоджені неґативно.

Транспорт мужчин і жінок до фабрики Сіменса в Берліні відійде в пятницю 16. 8. ц. р., так що в Кракові треба бути найпізніше у четвер рано, 15. 8. ц. р. Кандидати на виїзд, що зголошуються в найближчих »Арбайтсамтах«, їдуть до Кракова на державний кошт. З приїздом треба негайно зголоситись в Українським Комітеті: Краків, Яблонівських 10/12. За УД. Комітет: Іван Яцишин, в з. реф. праці.

— ПРИСЛУГИ ВІВЧАРСЬКИХ ПСІВ У ВІЙНІ. В теперішній війні чотироніжні приятелі й помішники німецьких вояків заслужили собі вже нераз на високе відзначення. Довголітній вишкіл военних псів не пішов на марне. Як би не ті пси, не одне звідомлення на час не попало б до відповідних рук, не один ранений вояк мусів би без помочі вижидати свого кінця десь на самоті серед лісів чи поля й неодин незавважений підступ ворога може б пощастив. Всі ці завдання лучника, санітаря та сторожа виконують між іншим відповідно вишколені пси. До доручень ставляться вони часом з подивуґідною повагою й запалом. І так німецький пес-вівчар по довголітньому вишколі став певним і в деяких випадках незаступним у переношуванні звітів і доручень. Він на кільометри віддалену свою ціль напевно знайде. Його життя є також дорогоцінне і тому він, як і кожний вояк, має свою спеціяльну ґазову маску. Зрештою ґазова маска такому псові зовсім не перешкаджає і він свою ціль все одно знайде.

Короткі вістки

= ВНАСЛІДОК безупинних налетів німецьких літаків на Анґлію анґлійське населення дуже затривожене й не береться до праці.

= У ЖЕНЕВІ зліквідувався з днем 1. серпня ц. р. польський консулят. Бюро консуляту замкнено.

= РУМ. МІНІСТР ГОСПОДАРСТВА наказав стемплювати акції нафтових товариств, яких осідок є за кордоном.

= У ФРАНЦІЇ знову урухомлено всі великі промислові заведення. Таким чином ті заведення працюватимуть для цивільного населення і причиняться також до зменшення безробіття.

= МІЖ ФРАНЦІЄЮ та ІТАЛІЄЮ знову навязано залізниче получення, що з вибухом війни було перервано.

Студії у Високій Технічній Школі в Данціґу

Висока технічна школа в Данціґу обіймає такі факультети і виділи:

I. Загальний факультет: 1) математика й фізика, 2) хемія, 3) аґрономія.

II. Будівельний факультет: 1) будівельна інжинірія, 2) архітектура.

III. Механічний факультет: 1) будова машин, 2) електротехніка, 3) будова кораблів, 4) будова корабельних машин, 5) корабельна електротехніка, 6) будова літаків.

1. ПРИНЯТТЯ ТА ВИМАГАНІ ДОКУМЕНТИ.

До подання в німецькій мові слід долучити такі документи і залучники: 1) матуральне свідоцтво всіх типів 8-клясової ґімназії або свідоцтво покінчення ліцею в оригіналі та леґалізований переклад на німецьку мову. Свідоцтва „Рідної Школи" та Малої Духовної Семинарії признають також. 2) Свідоцтво моральности в оригіналі та леґалізований переклад на німецьку мову. 3) Життепис (Лебенсляуф) у німецькій мові. 4) Свідоцтво приняття або відходу з іншої високої школи, якщо петент уже щось студіював. 5) Посвідка відбутої практики та денник праці (Арбайтсбух) з німецькій мові.

Подання з документами слід надсилати на адресу „Основи", бо ректорат розглядає тільки такі подання, що їх заопінює Виділ „Основи". Без опінії „Основи" нікого з українців на техніку не приймуть. Таксамо за всякими інформаціями у справі студій звертатися тільки на адресу „Основи", бо ректорат таких інформацій не дає.

2. ПРАКТИКА.

Одиноким виділом, на якому приймають без практики є хемія та математика і фізика. На всіх інших виділах практика є обовязкова, бо вона має засадниче значіння для дальших студій.

Виділ аґрономії: приймають без вступної практики, але до диплямового іспиту вимагають дворічної практики у більшому хліборобському господарстві (дворі), в тому може бути 6 місяців у молочарні.

Практика мусить обіймати щонайменше 6 місяців безперервної праці. Вказаним відбути щонайменше 6 місяців практики ще перед вписом на техніку, бо стільки вимагають до першого іспиту по третьому семестрі.

Виділ будівельної інжинірії. Вимагана практика: 6 місяців безперервної праці (26 тижнів по відчисленні всіх неприявностей при праці) у більшому будівельному підприємстві та денник праці (Арбайтсбух) з технічними рисунками та описами виконаних праць у диспозиційній формі.

Виділ архітектури: Вимагана 3-місячна безперервна практика (13 тижнів по відчисленні всіх неприявностей) у більшому будівельному підприємстві. Денника праці не потрібно.

Механічний факультет: До приняття на цьому факультеті треба відбути 6-тимісячну безперервну практику у фабриці будови машин та предложити денник праці з технічними рисунками й описом виконаних праць у диспозиційній формі. Звертаємо увагу, що на цьому факультеті добра практика має дуже великий вплив на дальший хід та покінчення студій. Тому слід відбувати її у підприємствах, що стоять на високому технічному рівні.

Попри фізичну працю у фабричних варстатах поручаємо студіювати фахову літературу з ділянки обробітки (технольоґії) металів. (Механіше Технольоґі дер Метален унд Герштелюнґсерфарен). Засадничо треба перейти такі варстати, придержуючись поданої нами черги: відливарня, моделярня, шлюсарня, кузня та варстати механічної обробітки (токарні, стругарки, сверли і т. д.). — „Основа" висилає на бажання докладні вказівки у справі відбування практики друком у німецькій мові за попереднім надісланням 1 РМ, — висилає теж друковані зшитки (формулярі) на денники праці (Арбайтсбух) за попереднім надісланням 3 РМ та друки на свідоцтва за попереднім надісланням 0,50 РМ. Зазначуємо, що під сучасну пору „Основа" не розпоряджає ніякими вільними місцями і тому у справі підшукання практики просимо до „Основи" не звертатися. Тим, які шукають практики, радимо старатися індивідуально через місцеві Допомогові Комітети та українських інжинірів, які працюють в даній фабриці.

3. СТУДІЇ.

Вступних іспитів нема. Приняття запевнене, якщо документи в порядку та заопініовані „Основою". Шкільний рік поділений на два семестри: літний та зимовий. Від початку війни в німецьких високих школах збільшено темпо праці і шкільний рік поділено на 3 триместри. Одначе цей стан виїмковий і триватиме мабуть до кінця війни. Вписи зачинаються на місяць перед початком і кінчаються з початком кожного семестра чи пак триместра. Про докладний речинець подає „Основа" до відома в українських часописах. За цілий час тривання студій є тільки два іспити: переддипльомовий (найскоріше по чотирох семестрах) та дипльомовий. Студії тривають пересічно 5 літ, на аґрономії 3,5 року. По скінченні студій дістається звання дипльом „інжинір"-а, на аґрономії дипльом „ляндвірт"-а, який в дійсности є рівнозначним з інжинірським дипльомом. На всі вичислені нами факультети та виділи є вступ для українців (членів „Основи") вільний і на кожному з них є кількох студентів українців. Данціґська політехніки стоїть на дуже високому рівні, а її дипльоми є загально признані. Умовини студій (поминувши поганий матеріяльний стан українського студентства) є для нас дуже догідні. Студій в інших не-німецьких високих школах не зачисляють.

Плян науки та розклад предметів у всіх німецьких високих технічних школах однакові. — Що ж торкається оплат та коштів прожитку в Данціґу, то вони майже такі самі, як в Німеччині.

4. ОПЛАТИ ТА КОШТИ ПРОЖИТКУ.

Семестральна (чи пак триместральна) такса сягає від 150 до 180 РМ. Вписове одноразово 40 РМ. Частинне звільнення від оплат можливе на вищих семестрах. Удержання від 80 РМ. гору місячно. — Книжки та рисункові прилади: 50 до 100 РМ.

5. СТУДЕНТСЬКЕ ЖИТТЯ.

Одиноким українським студентським товариством на терені Данціґу є „Основа", що згуртовує в собі всіх українців, студентів данціґської політехніки. Товариство веде акцію самоосвітню, інформативну, допомогову, заступає інтереси своїх членів перед ректоратом, має власну домівку (адреса домівки: Данціґ-Лянґфур, Гайліґенбрунненвеґ 26), читальню, бібліотеку та кооперативу. Вдержується з вкладок своїх членів. Членом С. У. С. „Основа" може стати кожний студент-українець, який предложить опінію щодо своєї особи від української студентської або суспільної орґанізації.

Від петентів з терену Ґенерал-Ґубернаторства вимагається опінії від Центрального Комітету у Кракові або Допомогового Комітету у Варшаві. Товариство висилає на бажання зразки подань та залучників в німецькій мові, займається перекладом документів та поладнуванням подань в ректораті політехніки за попереднім надісланням 5 РМ, — висилає також друковані проспекти з пляном викладів політехніки в німецькій мові за попереднім надісланням 1 РМ. На терені Ґенерал-Ґубернаторства гроші слати на адресу філії Українбанку у Кракові при вул. Зеленій 26/5 з допискою: „для „Основи" — Данціґ", а вислати на адресу „Основи" поквітування. Число чекового конта Українбанку; 2331, число нашого рахунку 700. Допомогова Комісія С. У. С. „Основа" розпоряджає деякими грошевими фондами, зі збірок українського громадянства. Одначе тому, що більшість українського студенства матеріяльно незабезпечена, ці фонди призначені в першу чергу для тих, які вже студіюють, З хвилиною, коли допомогова акція українського громадянства прибере ширші форми, будемо могли дати кілька стипендій студентам — які починають студіювати. Одначе покищо поручаємо студії в Данціґу тільки тим кандидатам, які є матеріяльно забезпечені.

Крім студій на техніці українське студенство Данціґу займається суспільною працею у філії „УНО" Данціґ і Ґотенгафен (Ґдиня). Товаришкам поручаємо студії на аґрономії, хемії та архітектурі. Крім політехніки є ще в Данціґу медична академія, але виїзджати до Данціґу на медичні студії не радимо нікому.

6. ЗАГАЛЬНІ ІНФОРМАЦІЇ.

С. У. С. „Основа" поміщує свої комунікати про студії в Данціґу місяць перед початком кожного семестра (триместра) в таких українських часописах: „Краківські Вісті", Вістник „УНО" — Берлін і „Наступ" — Прага. Якщоб влада Ґенерал-Ґубернаторства робила труднощі у виставленні т. зв. „Пасіршайну"-у на виїзд на студії до Данціґу або у справі девізових дозволів негайно повідомити про це „Основу" і подати нам свої ґенералії. Звертаємо увагу товаришам, які вибираються до Данціґу, щоб не брали зі собою постелі. Дальше просимо повідомляти нас докладно про число поїзду та дату і час приїзду до Данціґу, тоді хтось з членів „Основи" вийде на двірець.. Вибиратися до Данціґу щойно тоді, коли прийде повідомлення „Основи", що петент є або буде прийнятим на техніку і що може приїджати. Приїздити на головний двірець (Данціґ-Гавптбангоф). Трамвай у напрямі техніки і домівки „Основи" ч. 1 і 2. — Висідати на перестанку: Техніше Гохшуле. Інформації про „Основу" при вході на подвіря техніки у портієра студії в Данціґу місяць перед початком кождого (Кастелян). Всякі листи і запити слати на адресу: Verein Ukrainischer Studenten „Osnowa", Danzig-Langfuhr, Technische Hochschule.

7. ТРЕТІЙ СЕМЕСТР 1940

починається 2. вересня. Вписи починаються 10. серпня і тривають до кінця місяця.

За Виділ С. У. С. „Основа" — Данціґ

РОМАН СТАХІВ, голова.

Листування Адміністрації

Хв. У.Н.О. — Кірхбіль: Часопис висилаємо після бажання. За »К. В.« по кінець липня ц. р. належиться нам 12,75 зол. Просимо вирівнати.

Вп. Мигаль — Лімбурґ: До кінця липня ц. р. належиться нам за »К. В.« 1.25 зол.

Вп. Кривяк — Пултуск: Адресу змінено. »Іл. В.« і »К. В.« висилаємо правильно. Просимо урґувати на пошті.

Вп. Масляний — Іфінґен: Грошей ще не отримали. Ґазети висилаємо на бажані адреси.

Вп. Д-р Юрчинський — Альтбурґунд: Грошей ще не отримали. »Іл. В.« висилаємо.

Вп. Зельський — Лесляв: Грошей ще не отримали. Ґазету висилаємо. Бажаних образів не маємо, а печаток не виробляємо.

Вп. Завадський — Гевбіш: До тепер отримали 20.— зол. Передплата »К. В.« заплачена по кінець жовтня. »Іл. В.« висилаємо.

Вп. Байко — Марбох Віт: До тепер ми отримали 5.— зол.

Вп. Хоминець — Ґинзендорф: Гроші отримали. »К. В.« заплачені по кінець серпня ц. р.

ОГОЛОШЕННЯ

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Старшини, підстаршини й козаки 6-ої Стрілецької дивізії відгукніться на адресу: Гриць Запара, Krakau, Orzeszkowa 7.

Дмитре Ферлєй (с. Степана) з Балинець, напиши до Адміністрації »Краківських Вістей«, (Krakau Karmeliterstr. 34/II.) для Місика. 802 4-5

Шукаю помешкання (приміщення) при інтелігентній родині, що заопікувалася б моєю дитиною тоді, коли я буду працювати. Зголошення: Краків, вул. Грабовського 4, м. 5. 813 4-4

Оксана Вальчик, Сокаль-Забужжя, подай свою адресу до Адм. »Кр. Вістей« для Олі. (Krakau, Karmeliterstrasse 34/II.) 820 3-5

Пошукую фахової провідниці для захоронки. Зголошення: Баранецький, Сянік, Суд. 823 3-3

Кравецьку машину „Singer" може набути тільки українець. Ярослав, Собіського 8., Копанський. 831 1-2

Шевський майстер прийме хлопця до науки (терміну). Зголошення: Налисник Микола, Краків, вул. Юліюша Лея 19, м. 1. 812 2-3

Тов. Якимець Ярослав, Богатківці пов. Підгайці, відізвися на адресу: Кавець Петро, Steinau (Oder) üb. Breslau. — Molkerei. 829 2-2

Володку — брате та Володку й Олю Коцюмбаси, перешліть мені Ваші адреси. — М. О. Roma, Via Messina 30 Italia. 844 1-2

Хто знав би щось про полонених: Олексу Думичи (7 полк легкої артилерії — Ченстохова) з Камінної Гори, пов. Рава Руська та Степана Коцковича з Долинщини — хай подасть вістки для »брата і друга« на адресу: Гула Михайло, Cholm-Lubliner, Ukrainisches Gymnasium, Tscharnietzki alee 4. 845 1-1

Здібну інструкторку вишивання прийме »Гуцульське Мистецтво«, Краків, Ринок 18. (між год. 10—13). 847 1-1

Книговод (український біженець, літ 40) шукає праці в місці, де міг би дістати помешкання для 4-ох осіб родини. Визнається в шкіряній бранжі та взутті. Розуміється теж на рільній, огородничо-садівничій господарці. Володіє німецькою мовою. Д. Оренчук, Freistadt Oberdonau, A. Hitler Pl. 5. 848 1-3

КУПИМО АБО ВИЗИЧИМО ЗА ВИНАГОРОДОЮ:

1) Кость Федорович: »Українська школа в Польщі у світлі законів і практики«. Видання українських партій.
2) Іван Герасимович: »Збройна і культурна війна«. Видання »Рідної Школи«.
3) Іван Герасимович: »На тривогу!« Видання »Рідної Школи«.
4) Іван Герасимович: »Як переводити шкільний плебісцит«. Видання »УНДО«.
5) Дмитро Великанович: »За українську школу« — про шкільний закон Грабського. Видання »Рідної Школи«.
6) Ювилейна книжка »В. П. У. В.« з нагоди 25-ліття істнування товариства. (»Взаїмної Помочі Українського Вчительства«).
7) Річники або поодинокі числа журналу »Рідна Школа«, »Учительське Слово«, »Шляху Виховання і Навчання« та »Української Школи«.
8) Статут т-ва »Взаїмна Поміч Українського Вчительства« і правильники секції того ж товариства.

Адреса: „Ukrainischer Verlag" Krakau, Karmeliterstr. 34/II. 1-3

Уневажнюю загублену вчительську леґітимацію (Леравсвайс) на імя та прізвище Володимир Дороцький. Виказка видана Шк. Інспекторатом у Сяноці. 843 1-1

Шукаю умебльованої кімнати з комфортом і правом вживати кухню (найрадше при українській родині). Зголошення до Адміністрації »Кр. Вістей« під »Самітний урядовець«. 849 1-3

Де є М-р Микола Товкан і Теодозій Білас із Либохорі? Шукає о. Гурко, Дубрівка, п. Уланів.

Базю Гнатів! Відгукніться негайно! Справа важна. Т. Найдич, Ряшів, Зиґмунтівська 11/II. Знайомі перекажіть прочитане!

Увага Гаї к. Львова! О. Федю, Іване Захарків, моя адреса: Dragan Basilius Dentist Grabow über Leutschütz (Warthegau). 846 1-1

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/12 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.
ПЕРЕДПЛАТА »Кр. В.«: Цінник передплати поданий на першій сторінці. Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередню адресу.
ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Генерал-Губернаторства належить посилати переказами або чеками нашого видавництва PSch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини на адресу: „Ukrainische Nationale Vereinigung" Berlin W. 50. Ansbacherstr. 15. З Протекторату на адресу: „Probojem". Praha XIV-65 post. schr. 3. Курс 1 нім. марки 2 золоті; 1 чеської корони 20 сот. При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші.
Звертаємо увагу подавати читку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор Л. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Кармелітська 34, II. Телефон 230-39.
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil; Hauptschriftleiter L. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34. II. Fernsprecher 230-39. Druck: „Nowa Drukarnia Dziennikowa", Kommissarische Verwaltung. Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher. 102-79